

Nerimstantis ieškojimas

Antano Jasmanto "Gruodo" šaltis egzistencinėje kaitroje

Antanas Jasmantas, GRUODAS. Eilėraščių rinkinys "Ateitis" 1965 m. Aplankas ir iliustracijos Pauliaus Jurkaus. Spaudė Tėvų pranciškonų spaustuovė, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. Rinkinys 96 psl. 8 x 5 1/2 in. formato, kainą \$3.00, gaunama "Drauge".

1. Poetinės kūrybos turinys.

Prieš mus stovi naujas eilėraščių rinkinys — "Gruodas". Atsiskleidžia jo puslapiai, ir pradame vaikščioti mums nežinomo autoriaus pėdomis, kvėpuoti jo nuotaikomis, žvelgti į žvaigždes, kuriomis jis žavėjosi, į ugnį, kuri jį degino, į žemės veidą, žmogaus likimą ir savo meto laikotarpį, ir liekame tarsi naujai savo akimis praregę, vidujiniai praturtę.

Rinkinio pabaigoje J. B. su pažindina skaitytoją su A. Jasmanto poezija. Šis įvadas mus įtikina ir leidžia įžvelgti į tas vertybes, kurios būdingos Jasmanto kūrybai. Įvadas yra tarsi rėmai, kurie lig šiol nežinomą poeto kūrybą įstato į kūrybinio vyksmo, laiko ir erdvės tekėjimą.

Kas sudaro šios poezijos turinį? Žmogus, jo dvasia, negailėstingame ir siaubingame laiko potvnyje. Žmogus, "beplunksniu paukšteliu" iškritęs iš "lizo", atsikūrus prieš "didžiąją nebūtį", sunkiai grumiasi dėl savo egzistencijos ir gyvybės, ne tik dėl savo, bet dėl visos egzistencijos pagrindo — Dievo, dėl tų vertybių, kurios gyvenimui pakelia ir įprasmina, o ne žlugdo ir naikina. Ši poezija yra ne tiek kovos poezija, ji yra daugiau skausmo ir įžvelgimo poezija, kad kur nors žemėje dar yra žmogus, kuris jaučia, kad "Jau tūkstančiai žvaigždžių pas mus sužibo, ugnim jau blyksi miško vabalai". Ir tokių ugnim blyksnių miško vabalų, žmonių, trokštančių įžiebt tikėjimo ugnį, rinkinyje labai daug, jie tikrumoje sudaro A. Jasmanto poezijos turinį.

2. Logika ir forma.

Kūrėjui svarbu ne vien kūrinio forma, jam svarbu taipgi ir kūrinio turinys. Kiekvienas kūrėjas nori ką nors pasakyti, bet jam svarbu ir kaip tai pasakyti. Jei tas "kas nors" nesiduoda žodžiais išreiškiamas, jei jis "neišsako" kūrybinio pergyvenimo, tada prasideda "kūrybos kan-

ANDRIUS BALTINIS

čios", kūrėjas ieško labiau atitinkančio vaizdo jo pergyvenimui išreikšti ir jei jam tai pavyksta, tai jis savo kūriniui yra davęs formą. Forma yra ne kas kita, kaip tik turinio išraiška. Poetinė kūryba yra poeto dvasios išraiška, dvasia gali reikštis įvairiomis formomis ir nėra nieko, kas negalėtų tapti poetinio pergyvenimo išraiška.

Tai aiškiai rodo A. Jasmanto kūryba. Jis, teisingu J. B. tvirtinimu, gerai rašo sonetus ir laisvos architektūros eilėraščius. J. B. teigimu, soneto architektūra žavi mus matematinės, loginės tvarkos pamėgimu. Net ir laisvos architektūros eilėraščiuose imponuoja griežtas logikos pajautimas.

Poezija, kaip žinome, kyla iš kūrėjo sąmonės ir sąmonės keliais ateinančio pergyvenimo. Tačiau ne kiekvienas pergyvenimas gali virsti poezija. Poezija gema tik tada, kai dvasia išsilaivina iš racionalaus — logiško tikslingumo, kai ji tampa

Antanas Jasmantas — dr. A. Maceina

laisva ir gali pati kurti vaizdus. Tokį dvasios išsilaivimą kiekvienas gali patirti sapne. Sapnai niekad nėra racionalūs, logiški. Poezijos kūryba yra sapnavimas atvirom akim. Kūrėjas neturi kito tikslo, kaip tik pagauti vaizdų virtines, kurios kyla iš jo sąmonės ir eina per jo sąmonę. Visa A. Jasmanto poezija tai patvirtina. Tai patvirtina ir kone kiekviena jo eilėraščių iškarpą:

Jos akys — tarsi akmenys žėrėtų

Lengvučio žiedo sidabre.

Plaukai — tamsi, viršūnių žiburėty

Saulėlydžių giria. (53 psl.)

Tai labai gražūs vaizdai, perėję per poeto sąmonės prizmę. Taip vyksta ne tik poetinė, bet ir dvasinė kūryba. Ir pirmą kiekvieno mokslinio išradimo vyksta sapnas atvirom akim, kuris atsiskleidžia iki šiol nežvelgtą tikrovę bei jos santykius. Jei kūryba vyksta racionaliai, logiškai, tai išeitų, kad kūrėjas jau žino savo eilėraščių pirmą jo sukūrimo ir mokslininkas savo išradimą pirmą jo atradimo.

3. Filosofiškoji mintis A. Jasmanto poezijoje.

Iš to, kas pasakyta, matyti, kad poezijos vaizdai nėra racio-

nalūs, kad jie nėra alegorijos, vienprasmės suvokiamos, ar patirties reiškinių aprašymai. Poezijos tikslas nėra kurti atvaizdavimus, aprašymus bei alegorijas. Kiekvienas eilėrašties yra daugiaprasmis. Vaizdiniai simboliai, kuriuos kuria žmogaus dvasia sąmonėje, niekad nėra vienaprasmiai ir logiški. Ir tada, kai jie pereina per kūrėjo sąmonę, jie nepavirsta į logiškas ar matematinės formules. Tobiliausia poezija yra toji, kuri prasideda spontaniškai ir baigiasi abstrakčios minties gilumu. Geriausiai Jasmanto eilėraščiai: Gruodas, Panaktinis, Ruduo ir kiti kaip tik yra tokie. Kokiu būdu?

Kūrėjas spontaniškai iškilusius vaizdus gali sugrupuoti taip, kad priverstų skaitytoją susimąstyti. Šis iškilimas aukščiau vaizdų, jų apvaldymas ir laisvas jų sugrupavimas yra tai, ką galima pavadinti mąstymu — abstrakcija. Abstrakcija reiškia išsilaivimą nuo vaizdų, kada tik lieka tų vaizdų prasmės, vaizdų neregimieji nešėjai. Šiuos vaizdų neregimuosius nešėjus — prasmes sutvarkant pagal jų prasmę, pagal grynąją mintį ir juos iš naujo išreiškiant vaizdais, iškyla minties gilumas. Tuo būdu vaizdas išreiškia mintis:

Sesuo Mercedes

Litografija

O ant laukų jau drėgnas rūkas sėda.

Ir į pėdą,

Juodoj rugienoje giliai išmintą,

Jau paskutinis lapas krinta. (8 psl.)

Šie vaizdai yra pagal minties prasmę sudėstyti, jie pajėgia kalbėti ir žmogaus dvasios visumą: savo vaizdais priversti susimąstyti ties mirties neišvengiamumu. Vaizdų derinimas pa-

(Nukelta į 4 psl.)

VERDI "REQUIEM" KAUNE IR CHICAGOJE

Kur ir kaip ši diena siejasi su praeitimi

Žuvę už Lietuvos laisvę per paskutinius 25 okupacijos metus kitąjį sekmadienį bus pagerbti milžinišku koncertu McCormick Place teatro salėje, kurio metu žuvusiųjų atminčiai nuskambės G. Verdi "Requiem" ir B. Markaičio, SJ, "Vilniaus varpai".

Ar didysis G. Verdi kūriny "Requiem" buvo kada nors atliktas Lietuvoje, kur turėjome ir savo operą ir geras choras? Jaunesniosios kartos muzikai pritaria, kad ne. Lietuvoje esą buvo atliktas Mozarto "Requiem", taip pat labai spalvingas kūriny, bet žymiai lengvesnis už Verdi.

Atsakymą į šį įdomų klausimą suradau Cicerio mieste, toje senojoje tėvynėje, kur 1950—53 m. laikotarpyje į gražų būrį buvom susimetę didesni ir mažesni plunksnos darbuotojai, kur iš mūsų būrelio greit išsiskyrė ir į avangardinę poezijos aukštumas spardėję emigrantai. Pats jauniausias bičiulis — Algimantas Mackus, tragiškai žuvęs praėjusių metų gruodžio 28 d. Vienas iš to buvusio bičiulių ratelio narių — rašyt. Česlovas Grincevičius, Cicerio aukšt. lit. mokyklos direktorius, "Vidurnakčio vargonų" ir kitų kūrinių autorius, Lietuvoje dainavęs Studentų ateitininkų chorą, užklaustas apie Verdi "Requiem", atvėrė šią istorinę tiesą:

— Verdi "Requiem" lietuvių visuomenė stato ne pirmą kartą. Lygiai prieš 30 metų, 1935 m. gavo mes Kauno Stu-

dentų bažnyčioje Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Studentų ateitininkų choras, vad. muz. A. Makačino, Verdi Requiem pastatė. Tuo laikotarpiu kiekvienais metais tas choras duodavo kokį nors religinės muzikos koncertą. Daug kartų buvo atlikta Dubois "Septyni Kristaus žodžiai". Bet Verdi "Requiem" tik vieną kartą. Choro sudarė 80 studentų. Choras ruošėsi nuo ankstyvo rudens, repetuodamas 2 ir 3 kartus savaitėje. Tas ruošinasis palikęs labai malonius prisiminimus, ypačingai sekmadienio rytais prieš pamaldas. Po repetacijų būriai studentų eidavo į pamaldas studentų bažnyčioje.

Koncertas per daug gerai nepavyko — vidutiniškai. Mes manome, kad Makačinas nebuvo tinkamai teoretiškai tam pasirengęs, bet vertiname jo drąsą ir energiją. Koncerte dalyvavo solistai: V. Jonuskaitė, M. Rakauskaitė, A. Kutkus ir A. Ručingis. Solistai buvo patys geriausi. Makačinas norėjo gauti Vaist. teatro orkestrą, bet šis atsisakė. Matyt manydamas, jog Makačinas yra tik dirigentas — mėgėjas. Bet pavyko gauti Kauno radiofono orkestrą, kuris buvo mažesnis.

Čia istorija nesibaigia, — pastebėjo Č. Grincevičius. — Praėjus "Requiem" koncertui, iš to pasidarė net "politika". Kada jau galvojome, jog ramiai išsėsimės, Valst. teatras pasiūlė mums Verdi "Requiem" pakartoti teatro rūmuose su teatro orkestru ir dirigentu. Tas

pasiūlymas mums buvo malonus ir įvyko viena repetacija, kurią pravedė teatro dirigentas Mykolas Bukša. Bet nuo čia prasidėjo "politika". Choro vadovybė ėmė tartis su teatru dėl plakatų ir reklamų. Netikėtai paaiškėjo, kad teatro vadovybė ateitininkų vardas yra negeras ir pasiūlė visur rašyti "Studentų bažnyčios choras". Suprantama, kad tam choro vadovybė griežtai pasipriešino, mes irgi ją palaikėme, ir tokiu būdu Verdi "Requiem" teatre nebebuvo pastatytas. Iš viso tebėta, kad anais laikais, kada vis dėlto buvo gera gyventi Lietuvoje, atsirado tokių, kurie ban-

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Paraštė

AR ŠOKSIME ANT SAVO MOTINOS KAPO?

Pagarba mirusių kapams istoriniams laikais visose tautos buvo ir yra šventas, tiesiog įgimtas jausmas ir akivaizdus reiškinys. Genties bei giminių kapai ilgai artimųjų neužmiršami, ir kartų kartos juos pagarbiam lanko, gaubiamos šventovinės kapinyno rimties bei nuotaikos. Net ir pikčiausių savo priešų kapuose nesilinksminama ir nešūkaujama. Pagarba kapams kultūringų tautų dvasioje taip giliai įsišaknijusi, kad viena kuri jų lankymo ir puošimo diena metuose skelbiama net tautine švente, kaip yra pvz. šiame laisvame Amerikos krašte, ir tokią dieną amerikiečiai kaip tik praėjusiame savaitgalį atšventė.

Tačiau komunistinės vergijos prarytus kraštus regime tiesiog dvidešimto amžiaus antrojoje pusėje sunkiai įsivaizduojamą fenomeną: šalia moderniosios atominės technikos ten pats žmogaus dvasios profilis formuojamas priešistorinių, barbariškųjų laikų paveldžiu, kur makabriškas šokis ant kapo, ypač ant nugulėto, nudobto, jėgai nepasidavusiojo kapo buvo ritualas ir dorybė. Koks gi kitoks sugretinimas čia ir begalėtų būti, minint tautos pavergimo dvidešimt penkerių metų sukaiktį, ten šokama ir pramogaujama ant jos kapo. Ir dar siaubingiau, kai pavergėjas nepasitenkina tik savo įprastu, laukinišku stepių džiaugsmu, bet į kapinyną šokiama suvaro ir pavergtosios tautos vaikus linksminantis ant savo motinos kapo. Kaip visa tai pavadinti, jei ne paties šėtono įkoptą aukščiausią niekšybės viršūnę.

Ir šitai akcentuojame ne kokioje teorinėje plotmėje, ne poetinėje kapo metaforoje, bet grynai gryniausios tikrovės realybėje. Juk visą pokario dešimtmetį užsitęsusi pilniškė ir tragiška partizanų kova už laisvę kritusiųjų kraują padovėję griežtai pasipriešino, mes irgi ją palaikėme, ir tokiu būdu Verdi "Requiem" teatre nebebuvo pastatytas. Iš viso tebėta, kad anais laikais, kada vis dėlto buvo gera gyventi Lietuvoje, atsirado tokių, kurie ban-

gali laisvai rinktis prie tų naujųjų milžinkapių ir lenkti galvas prieš juose užkastočius. Šitokios šurprios tikrovės ir tautos prievartavimo šokti ant kritusių už laisvę kapų akių vaizdoje ypatingos reikšmės savo rimtimi ir mosto platumu įgauna artėjęs birželio 13 dienos didysis žuvusiųjų prisiminimas ir pagerbimas Chicagoje, kur Verdžio "Requiem" posmais amžinosios šviesos bus prašoma mirusiems, ir Markaičio "Vilniaus varpų" skambėjimu žadinamas gyvųjų ryžtas dirbti ir išverti iki naujo tautos prisikėlimo. Kantatų žodžiai skambės tą dieną kaip visos pavergtos tautos šauksmas, o jų galingas muzikinis ritmas plaks nebesustabdomai visos tautos širdies pulsą.

Tik gal ne choristai ir ne muzikai, o šiaip sau padoriam ir nesmališiam lietuviui, sunkiai įsivaizduojama, ką reiškia tokių dviejų kantatų pastatymas su aukščiausio pajėgumo simfoniniu orkestru? Juk tai yra eilės chorų kone vienerių metų laisvalaikio įtemptas darbas, juk tai yra milžiniškos išlaidos pinigine prasme, sprendžiant orkestro ir salės nuomos problemas. O kur dar pirmaujančių mūsų solistų kantatinės partijos abiejose veiklose, Kiek darbo ir širdies reikėjo toms arijoms ir tiems duetams. Pagaliau visa ta baigminė dirbančiųjų įtampa, kada jau daromos paskutinės repetacijos, kai spausdinamas paminklinis koncerto leidinys — programa, o bilietų pirkimo tikrovė visu tvirtumu dar nebeužčiuopiama.

Turint tad prieš akis šio didžiojo įvykio tikslą, jo giliają prasmę ir kietos paruošos auką, sunku būtų patikėti, kad birželio 13 dienos sekmadienį ypač kas nors iš čikagiečių lietuvių dėl kokių kasdieninių priežasčių nedalyvautų šiose gigantiškose už laisvę kritusių pagerbimo apeigose. Nedalyvavimas tą sekmadienį didžiajame žuvusių pagerbime, išvažiuojant užmiestį, lankant kaimyną ar sėdint prieš saulutę nuosavam kieme, būtų tos pačios vertės, kaip ir pramogavimas ar šokis ant savo motinos kapo.

Studentų ateitininkų choras 1933 metais, balandžio mėn. 29 d. po koncerto Rygoje, Latvijoje. Pirmoje eilėje, sėdintis kairėje, choro dirigentas A. Makačinas.

Šiame numery:

- Ar šoksime ant savo motinos kapo?
- A. Jasmanto poetiniai ieškojimai.
- Verdi "Requiem" Kaune ir Chicagoje.
- 25 metai dr. P. Reklaičio Lietuvos literatūros archyviui.
- Kazio Almeno novelių apžvalga.
- Tirolio vaizdai (apybraiža).
- Pr. Dom. Girdžiaus eilėraščiai.
- Brangakmeniai vietoj lapus.
- Mikalojus Radvila Juodasis.
- 120 metų nuo Žemaitės gimimo.

25 METAI DR. POVILO REKLAČIO LITUANISTIKOS ARCHYVUI VOKIETIJOJE

Vieno "vargšo žmogaus" pastangų vaisiai

V. ALSEIKA, Vokietija

Vak. Vokietijoje, Marburgo mieste gyvenęs darbušis lietuvis mokslininkas, meno istorikas dr. Povilas Reklaitis (gim. 1922 m. Kaune), šalia mokslinės veiklos, darbų spaudoje, dar pasižymi vienoje ir svarbioje srityje — jis turi Vokietijoje Lituanistikos archyvą ir kiekvienais metais jį sistemingai plečia. Prašome klaidingai nesuprasti: tai ne nauja lietuviška įstaiga išveivijoje, bet vieno asmens, lietuvių kultūros mylėtojo bei tyrinėtojo rinkiniai, pradėti dar Lietuvoje 1939 m. Tada šiais metais sukanka 25 metai, kai dr. P. Reklaitis, dažnai ir sunkiose sąlygose, įvairių nuostolių bei susitrukdytų nepaisydamas, vis tebetiesia kultūrinio atžvilgiu svarbių knygų, spaudmenų, žemėlapių, grafikos kūrinių, rankraščių ir kt. rinkimo darbą.

Apie etnografinę ir istorinę Lietuvą

Dr. P. Reklaitis rinkiniuose randame kas reikalinga išsagoti ir kas liečia Lietuvą jos etnografinėje ir istorinėje sienoje (taigi, ir Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės laikmetį), žinoma, ir Mažąją Lietuvą ir lietuvių išveivijos veiklą po Antrojo pasaulinio karo. Kreipiama daugiau dėmesio į D. Lietuvos Kunigaikštystės kultūros istoriją, ypač to meto architektūrą bei randamus spaudos pėdsakus.

Pasekdami V. Vokietijoje, Baltų draugijos leidžiamame leidinyje "Mitteilungen aus baltischen Leben" (1964 m. nr. 4) dr. P. Reklaitis praėjusių metų rinkinių papildymo apyskaitą, galime įsitikinti: ką reiškia, kai išvystoma paskiro asmens iniciatyva, kiek daug surenkama mūsų kultūrai tirti svarbių duomenų.

Dr. Povilas V. Reklaitis (dešinėje) ir etnologas J. Lingis Vokietijoje

menų. 1964 m. gruodžio 31 d. dr. P. Reklaitis bibliotekoje (knygos, brošiūros ir periodiniai leidiniai) iš viso buvo 1184 vienetai, jų tarpe 199 pavadinimų periodiniai leidiniai ir iš jų 133 pilni metų rinkiniai. Daugiau kaip pusė visų spaudinių — lietuvių kalba. Per praėjusius, itin sėkmingus archyvu metus, dr. Reklaitis rinkiniai papildyti 355 objektais.

Leidiniai, kurių neturi Vak. Vokietijos bibliotekos

Iš 1964 metais įgytų leidinių, kai kurie laikytini svarbiais ir lietuvių kultūros tyrinėjimui reikšmingais. Čia kai kurie jų. Liečia D. Lietuvos Kunigaikštystę ir jos istoriją ligi 1795 m.: Alexander Guagnini, "Kronika W. X. Litewskiego" (Krokova, 1611) su 24 medžio raižiniais, tos Kunigaikštystės teisės istorija liečia: "Porządek Sądzenia Spraw Trybunaliu W. X. L., 1730" — to leidinio neturi jokia Vak. Vokietijos biblioteka. Iš D. L. K. kultūros istorijos, šalia svarbaus A. Šapokos veikalų "Senasis Vilnius" (1964), reikia paminėti dr. Reklaitis įgytą seniausią Vilniaus universiteto istoriją, taip pat jokių Vak. Vokietijos bibliotekose nerandamą "Universitas Vilnensis Jagiellonico - Batoreana Laurearum Academicarum Florida", autorius — T. Ioannes Antonius Preuschof, 1707, 72 psl. — šį leidinį pavyko rasti viename Berlyno antikvariate.

Tarp architektūros ir D. L. K. bažnyčios istorijos

Dr. Reklaitis "vieno asmens archyvas" — architektūros srities pernai įsigijo Vilniuje, 1963 m. išleistą "Statybą ir architektūrą", A. Jaroševičiaus "Lietu-

vių Kryžius" (Vilnius, 1912), P. Galaunės "Lietuvių liaudies menas. Skulptūra" (Vilnius, 1963). D. L. K. bažnyčios istorijos srityje minėtinas visų jėzuitų sąrašas "Dispositio Personarum Provinciae Litvaniae Societatis Jesu Anni 1729 in Annum 1730" ir eilė kitų.

Dr. Reklaitis pavyko įgyti grupę 18 amžiaus senųjų knygų, iš jų 21 atspausdinta Vilniaus jėzuitų spaustuveje. Rinkinyje jau turima 50 senųjų knygų iš laikotarpio prieš 1817 m.

Leidinių apie Maž. Lietuvą, žurnalų komplektai

Iš Maž. Lietuvą liečiančių leidinių dr. Reklaitis pavyko įgyti lietuvišką Tilžės kalendorių "Lietuviškos Kalendros Metui 1914, tautais M. Kiossis, Tilžėje Mete 1913". Otto v. Maude-rod spaustuve, Be to, dar tenka paminėti kai kurias mažiau žinomas brošiūras, pvz. F. Arvydo "Ar Klaipėdos kraštas iš tikrųjų vokiečių kraštas?" (Kaunas, 1934, vokiečių kalba), V. Sidzikausko "Savo jūros sargyboje" (Kaunas, 1936) su žemėlapiu, G. Valančiaus "Lietuva ir Karaliaučiaus kraštas", išleista pokario sąlygose Vak. Vokietijoje.

Šalia L. Enciklopedijos tomų, beletristikos, tautosakos, kalbotyros rinkinių, reikia paminėti kai kuriuos periodinius sunkiai gaunamus leidinius, pvz. "Kario" pilni komplektai (1954—1958), pilni komplektai Maž. Lietuvos lietuvių organo "Kėleivis" (1950—1958) ir kt.

Dr. P. Reklaitis savo archyve turi 178 tekstų fotokopijas. Tai net išties knygų ar paskirų straipsnių fotokopijos — jos daugiausia liečia D. L. Kuni-

gaikštystės meno istoriją. Nemaža tų kopijų teko įsigyti iš Krokuvos, Varšuvos, Paryžiaus, Stockholmo, Romos bibliotekų, net ir iš Vilniaus ar Kauno. Laikraščių iškarpos suskirstytos į 45 grupes. Iš prof. V. Gaigalio archyvo pavyko gauti ypatingai svarbias iškarpas iš lietuvių ir vokiečių spaudos Tilžėje prieš Pirmąjį pasaulinį karą.

Tarp 1106 smulkiųjų spaudmenų — 19 amž. atsisaukimas prieš prispaudą

Dr. Reklaitis archyvas turinamas dar vadinamais smulkiais spaudmenimis (nuo pašto ženklų, įvairių lapelių, atsisaukimų ligi plakatų), kurių įsigyti nesirūpina viešieji institutai, bet brangina dr. Reklaitis tipo "vargšingieji rinkėjai". Tokių spaudmenų jis jau turi 1106, kai kurie jų verti dėmesio, pvz.: iliustruotas atsisaukimas lietuvių kalba, iš 19 amž., nukreiptas prieš caro prispaudą, 27 grafiškai išdailinti pakvietimai, pašto atvirutės ir kt., iš Vilniuje 1916—1918 m. leisto "Zeitung 10 Armee", — visur žymima Vytiš, toliau — trys lenkų atsisaukimai (apie 1925), kuriuose pasisakoma prieš lietuvių teises į Vilnių, lietuvių kultūros d-jos "Sandora", Klaipėdoje, 34 pakvietimai, programos (1904—1939), lietuvių popierinių banknotų pavyzdžiai, prof. V. K. Jonyno darbo "Tautos Fondo" žemėlapis ir kt.

Kartografijos ir grafikos rinkiniai

Specialus archyvo skyrius — įvairūs žemėlapiai. Iš 115 žemėlapių, patys vertingiausi šio skyriaus rinkiniai, tai 44 specialūs D. L. K-tės žemėlapiai — iš senųjų europinių atlasų nuo 16 iki 18 amž. pabaigos. Tų žemėlapių (jie daugumoje įgyti prieš 1964 m.) tarpe būtina paminėti F. L. Guessefeld, 1795 m. "Charte von dem Koenigreich Preussen", kur šiaurinės Prūsijos valstybės dalis pažy-

P. ŠILEIKIS, O. P. Ortopedas, Protistas Aparatų-Protezių, Med. bandai, Spec. pagalbos kojoms (Arch Supports) ir t. t. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB. 2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill. Tel. PRospect 6-5684 Val. 9-4 ir 6-8. Seštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLIO LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2856 West 63rd Street Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarimu. Ofiso telefonas: PR 8-3239 Res. tel. WALbrook 6-5076

DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001

DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien 10-12 ir 3-5 val. Trečiadienis uždaryta. Antradienis ir penktadienis vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAZYS PLAUCHIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-030 ir California Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Seštadienis 2-4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį Ofiso telefonas: 474-6042 Res. tel. WALbrook 6-5048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 No Liberty Street, Ronto 25, Elgin, Illinois Valandos pagal susitarimą

DR. PETER T. BRAZIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2434 West 71st Street Val. pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-8, treči. ir sešt. tik susitarimu

DR. S. ir M. BUDRYS GYDYTOJAI IR CHIRURGAI Bendra praktika ir alergija 2751 West 51st Street Valandos: pirm., antr., ketvirt. 9-12 val., penktad. 10 v. r. iki 9 v. r. vak. Seštad. 10 v. r. iki 1 v. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą.

mėta "Klein - Lituanen" — tai liudija, kad "Mažosios Lietuvos" sąvoka nėra mūsų laikų išradimas.

Senosios grafikos srityje (15—19 amž.) su lietuviškomis temomis sutelkti 72 lapai (miesų vaizdai, tautiniai drabužiai, karo įvykių pavaizdavimas, herbai, mitologija). Iš moderniosios grafikos dr. Reklaitis savo archyve turi 303 vienetus, tarp jų — žymiausių išveivijos grafikų: V. K. Jonyno, P. Augiaus, V. Petravičiaus, Pr. Gailiaus ir kt. Tų pavikslų dalis parodoma Vak. Vokietijoje Baltų d-jos rengiamose parodose. Pažymėtina, kad archyve laikoma didžio-

ji Paryžiaus gyvenančio grafiko Žibunto Mikšio kūrybos dalis.

Pernai įgyti Vydūno laišakai, V. Gaigalio archyvo fragmentai

Fototekos skyriuje saugojami 1842, daugiausia Lietuvos meno istoriją liečią negatyvai, be to, 397 įvairių sričių nuotraukos (originalai). Pernai, be kitų, buvo įgyta originalios Klaipėdos nuotraukos ir originali nuotrauka — 1841 m. vilniečio tapytojo Valentino Vankavičiaus, tuo metu emigranto Paryžiaus, laisvai atkurto Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslas, tebeka-

(Nukelta į 5 psl.)

Ofiso 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISEN-ESIKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso EE 4-1414, Rez. RE 7-6967
DR. B. GAIZIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Sešt. 12-3 v. p. p. Trečiadienis uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namy — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
J O K S A
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 10 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. vak. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 5-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir sešt. uždaryta

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. vak. pagal susitarimą, Iškylus trečiadienį uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir seštad. tik susitarimu.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. Pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Seštad. 12-4 val. p. p. Trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4150
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-1 val. ir 6-8 val. vak. Seštadienis 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakar. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Seštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168. Res. tel. 259-2919.

Ofiso PR 8-7775, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2558 West 63 str.
Valandos: pirm., antr., ketv. 5-8, antr., penkt. 1-4.
Priiminėja tik susitarimu.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545 (Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso EE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Sešt. 9 v. r. — 2 p. p. Trečiadienis uždaryta.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VIDAUS LIGOS
16748 S. Michigan, Chicago 28, Ill
Telef. ofiso: PULman 5-6766
Namy: BEverly 8-3946
Pirm. val. kasdien 8-8 v. v. Sešt. 1-3 p. p. ir treči. uždaryta.

Tel. CE 6-0720 arba 283-4600
DR. C. K. PAULIS
Diagnostika ir Vidaus Ligos
Monroe Building, Suite 709
104 South Michigan Avenue
Valandos susitarimu telefonu.

Tel. ofiso PR 6-7800; Namy 925-7691
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p. Iškylus trečiadienį

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 South Kedzie Avenue
Tik pirmadieniais ir ketvirtadieniais. VAL. nuo 2 iki 7 val. vak. Aptarnauja tik senesnius pacientus. Naujų nebeprima.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINES LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę
VAL. Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarimu telefonu:
Tel. REliance 7-2290.
Atostogose nuo geg. 24—birž. 22 d.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius. Keičia stiklus ir rėmus.
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL. 1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien: trečiadieniais uždaryta; seštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

Rez. tel. PR 8-6730.
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslelių ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas) Tel. 774-2890.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

Ofiso telefonas: OLIVerside 4-2996
Res. tel. WALbrook 6-5099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specialiaji chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos: kiekvieną dieną 2-4 ir 6-8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priima pagal susitarimą. Sekmad.: 2 v. — 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar PR 6-5571
Ofiso val. Pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 12 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Sešt. 2-4 v. popiet. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namy GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmąjį ligonius tik susitarimu. Val. 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Trečiadieniais uždaryta. Atostogose

DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Seštadienis 1 iki 4 val. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Seštad. nuo 2 iki 4 v. Treči. ir sekm. tik šlapimtakio atvejais ir susitarimu.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treči. ir seštad. pagal sutartį.

Verdi "Requiem" Kaune ir Chicagoj

(Atkelta iš 1 psl.)

dė prieš save nustatyti idealistiškai nusiteikusių studentų ir jaunimą. Tuo tarpu teatro ar operos žmonės, kurių vardai buvo iš tikrųjų dideli (iš jų keli net priklausė valdančiai partijai), su mumis visada mieliai dirbavo. Pvz. A. Sodeika, J. Mažeika, I. Nauragis, net ir Kipras Petrauskas.

Verdi "Requiem" pastatymas Kaune dirigentui Makaciui vis dėlto nulėmė tai, kad jis gavo iš valdžios stipendiją ir 1935 m. rudenį išvažiavo į Vieną studijuoti muzikos. Bet ten neilgai buvo ir karjeros nepadarė. Tuo tarpu aš, buvęs Studentų ateitininkų choro narys, Verdi "Requiem" dar taip prisimenu, kad mintinai galiu išdainuoti partijas, kai tuo tarpu daug kitų kūrinių jau visai užsimiršo, — baigė savo prisiminimus apie kaunišką koncertą rašyt. C. Grincevičius.

Dabar mūsų pokalbis nukry-

po į ateinančio sekmadienio koncertą, kur tuo pačiu Verdi "Requiem" bus pagerbti mūsų tautos didvyriai.

— Ar tai neperdidelis ir nepersunkus kūrinytis plačiųjų masių supratimui?

— Verdi "Requiem" nėra toks kūrinytis, kad jo visuomenė negalėtų suprasti. Jis yra labai meliodingas, choro partijos teatralinės, solistams yra kur pasireikšti, kaip ir operose.

— Ar teisingai pasielgė Chicago lietuvių operos vadovybė pasirinkusi šį kūrinių žuvusiųjų už Lietuvos laisvę pagerbimui?

— Pasirinkimas yra geras, tačiau joks paminklas nevertins tikros aukos, kokią sudėjo ir sūda mūsų didvyriai. Suprantama, paminklus stato iš granito, paminklai gali būti poezijos forma kartojami iš lūpų į lūpas, kuriamos giesmės — himnai juos prisiminti. Mes kol kas neturime savo jiems tokių didelių paminklų. Todėl juos ga-

Chicago Lietuvos operos valdyba viename iš savo posėdžių Jaunimo centre aptaria didžiojo koncerto, skirto lietuvių tautos aukoms pagerbti, kovojusiems už Lietuvos laisvę, reikalus, "Requiem" ir "Vilniaus varpai" bus atlikti birželio 13 d., 3:30 val. po pietų su pilnu simfoniniu orkestru McCormick teatre, kuris yra su šaldomo oro sistema. Šio didingo įvykio bilietai gaunami Marginiuose. Nuotraukose matyti Jonas Mockaitis, Bronius Maciukevičius, Antanas Grina, Regina Smolinskienė, Vytautas Radzius, Margarita Momkienė, Aleksas Rukiza.

lim pagerbti ir visos žmonijos sukurtais paminklais, o toks ir yra Verdi "Requiem" kūrinytis. Taip, pilnutinis Verdi "Requiem" grožis ir lietuviškosios "Vilniaus varpų" kantatos prasmė mums atsiskleis ateinantį sekmadienį didžiąjame McCormick Place teatre, kur 5,000 lietuvių minia, dalyvausiant aukš-

tiems amerikiečiams svečiams ir mums draugiškų valstybių diplomatams, klausysis šio reto koncerto ir mintyse lenksis prieš tuos kovotojus ir kankinius, kurie tyromis širdimis tikėjo ir gyvybės kainomis liudijo, kad Lietuva buvo ir bus laisva.

VI. Ramojus

KAI SVETIMOJI ŽEMĖ MAITINA IR UGDO

Žvilgsnis į Kazio Almeno novelių rinkinį

Kazys Almenas, BĖGIAI. Novelės. Nidos knygų klubo leidinys. Nr. 52, 1965. Knyga 200 psl. 7 x 5 inč. formato, kaina \$1.50, gaunama "Drauge".

Kazys Almenas skiriasi nuo senesnių ir vidurinių kartos lietuvių rašytojų pirmą pirmiausia tuo, kad jam nereikia grumtis su tremties demonu. Mes, vyresnieji, nuo smurto nepabėgome į laisvę, bet į dvasinį kalėjimą, kurio vardas yra Praradimas, ir mūsų kūrybiniai polėkiai sustoja ties to kalėjimo sienomis. Vieni tada žengiamie atgal į šventųjų šešėlių karalystę, šaukiam iš nebūties prarastą lietuvišką kaimą, o kiti kruvinais pirštais draskom aštrius tremties akmenis, prasilauždami sau angas tikrai į mirtį. Tuo tarpu Almeno svetimoji žemė jau mielai maitina ir ugdo kaip savo, nors ir keistai, lietuviškai, kalbantį vaiką. Jam atsiveria, kaip namiškinui, visas Amerikos pasaulis, ir jo žmonės, jeigu ir išsiskiria nuo mūsų, tai ne dėl to, kad jie lietuviai.

Iš pirmo žvilgsnio neatrodo, kad Almeno novelių veikėjai iš viso galėtų būti kuo nors ypatingi. Jie yra paprastai žmonės, surinkti paties novelių pasakotojo gyvenimo pakelėje, o tas gyvenimas labai panašus į daugelio jaunų amerikiečių, norinčių prasimušti į mokslą. Trys ketvirtadaliai metų — universitetas, studentiškos pramogos, miglotos jaunatviškos meilės problemos, o per vasarą — kur nors uždirbti pinigų. Bet čia ir prasideda originalumas, nes pasakotojas neina į kokią nors įstaigę ar į "drug store". Jį traukia platumos, traukia tolimos, norisi patirti nuotykių, vartoti raumenis, prisiliesti ranka prie žemės ir, gal būt, nuo jos pakelti kokią naują, pirmą kartą suprastą, gyvenimo paslapť. Bet paslaptys atsidengia tik tam, kas moka tikrovę specialiai pergyventi — taip pergyventi, kad visų žemės smulkmenų sumoj išryškėtų kažkas bendro ir didelio apie pasaulio esmę, kad išsivystytų savitas, originalus požiūris į gyvenimą. Tada visai naujoji šviesoji pasi-

RIMVYDAS SILBAJORIS

rodo ir autoriaus sukurti žmonės, ne dėl to, kad jie patys per save būtų kuo nors nepaprasti, bet dėl to, kad menininkas žiūri į juos ypatingu žvilgsniu, kaip į simbolius, ar apraiškas, naujai suvoktos gyvenimo tiesos.

Kas gi paaiškėjo Almenui tarp universiteto sienų ir plačiojo Wyoming prerijose? Kad gyvenimo eigą žmonių bendravimas dažniausiai pasireiškia santykiais tarp aukos ir budelio. Novelių cikle "Bėgiai" stiprus platiabardis Juodis išdaužo dantis menkam protiniam paglegėliui ir, dervoj pamirkęs, nu-

Kazys Almenas

meta budugnėn jo mylimą šuniuką. Cikle "Trys ir meilė" studentas Algis taip sutriuškina sielą jaunos, poetiškos polėkio mergaitės, kad iš mėnulio pasakų ir alyvų žiedų lieka tik "stora merga ir viskas". "Pasakoje be rankos" rančeris Ty pakaria ant smuklės gembų kaip skiedrą sudžiūvusį, nekaltą indėną ir nušauda pirštus ligotam aviganiui, prikales jo dešinę ranką prie medžio, lyg tai būtų pusė nukryžijavimo.

Bet tai ir svarbu, kad nukryžijavimo yra tik pusė. Kairoji aviganiaus ranka greitai ir tiksliai moka vartoti ginklą, ir vė-

liau jis keliais šūviais nukerta savo kankintojo gyvybę. Aukos ir budelio santykiai susiklopiuoja tuo, kad prie jų prisideda dar trečias, ironiškas veiksnys, lyg ir "kairioji Dievo ranka", kurio dėka silpnieji ir nekalteji paskutinę išdavo tampa nugalėtojais. Jie laimi ne dėl to, kad būtų kuo nors ypatingai geresni už prispaudėjus. Almenas nepasidavė pagundai susentimentalinti savo mažuosius žmones, paversti juos sudvasintomis figūromis, besiaukojančiomis už kokius nors aukštus idealus. Kai kurie iš jų tikrai yra tik gyvenimo atmatos, visiškai niekam nereikalingi. Bet autorius ir neužmiršo, kad jie visi yra žmonės, ką, būtent, visados ir užmiršta visi istorijos budeliai. Aukų žmogiškumas, įskaitant net jų ydas bei silpnybes, grįžta keršyti savo engėjams, kartais ir pačiai aukai to nenorint ar nesuprantant — atrodo, lyg per juos veiktytų pačios žmogaus niekinamos gamtos jėga. Štai pusprotis Blowjack, netekęs savo šuniuko, bėpajėgia tikrai cypiti iš siaubo ir sielvarto, visai nužmogintu balsu, panašiu į šuniuko kiaukšėjimą. Šitas unktimas ir įvaro į pasitūmą kankintoją Juodį (lyg tai būtų sąžinės balsas) taip, kad šis išsiveja Blowjack į juodą naktį, norėdamas jį visai pribagti, ir nejučia nukrinta į tą pačią bedugnę, kurio anksčiau buvo numetęs šuniuką. Arba rančeris Ty visai nesuvokia, kad pakoręs vargšą indėną, jis pradėjo įvykių grandinę, kuri jį patį nuvedė pražūtin. O reikėjo jam pajusti mirtiną jėgą indėno veide:

"Suspaudęs savo surištus kumščius, iškėlęs galvą, žiūrėjo jis pro to pilko erelio šalį kažkur ten, kur saulė virpino prerijos orą, ir toj ramioj laikysenoj buvo nepaliečiamas protestas, gal turėčiau sakyti: stiprybė, stiprybė žmogaus, kuris toli peršoko tą jau beveik nebegyva kūną... Kažin, ar Ty jautė tą kilnumą žmogaus, kažin, ar Ty negalėjo jausti dar ką nors kita, ne tik galią? Kaip

"Suspaudęs savo surištus kumščius, iškėlęs galvą, žiūrėjo jis pro to pilko erelio šalį kažkur ten, kur saulė virpino prerijos orą, ir toj ramioj laikysenoj buvo nepaliečiamas protestas, gal turėčiau sakyti: stiprybė, stiprybė žmogaus, kuris toli peršoko tą jau beveik nebegyva kūną... Kažin, ar Ty jautė tą kilnumą žmogaus, kažin, ar Ty negalėjo jausti dar ką nors kita, ne tik galią? Kaip

atrodo žmonija, kai į ją žiūri tikrai iš viršaus? Kai ji yra tik brudus, kuris turi skaidytis į šalis, tavo šešėliui suvilgius žemę?"

Tai šita stiprybė vėliau ir trenkė ugnim iš kairiosios aviganiaus rankos, arba, dar daugiau, išplito po visą pasaulį, po visus šimtmečius, ir net žymiai vėliau, apysakoj "Pasaka apie tūkstantį saulų", žiauriaus dykumos saulės spinduliais užgule ant jau kito žmogžudžio pečių ir sprogo virš jo galvos su pasibaisėtina atominės bombos jėga.

Kas niekina mažutėlius, išjudina prieš save nepermaldaus gamtos procesus — prabyla Dievo balsas. Tada jau Almeno novelių turinys persikelia iš aukų ir budelių santykiavimo į kitą, moralinę, plotmę — į plotmę nusikaltimo ir bausmės. Gal būt, žodis "Dievas" čia ir netinka, nes Almenas nekalba apie kokį nors transcendentinį Teisėją. Pačios gamtos dėsniai: ir logiški neišvengiamybų grandinė, ir atsiktiktumai, taip susiklostę, kad nusikaltėlis yra baudžiamas. Kiekvieną atvejį, aukos ir budelio, nusikaltimo ir bausmės klausimai vis dėlto grąžina Almena į tremties problemų ratą, tik su tuo skirtumu, kad jos apšviečiamos ne iš siauresnio pabėgėlio, benamio taško, bet iš visuotinės platumos, taip, kad tada jose atsispindi viso pasaulio moralinė krizė.

II

Daugiau techniškų požiūrių, ypač įdomios yra dvi Almeno novelės: "Tadas" iš ciklo "Trys ir meilė" ir "Pasaka apie tūkstantį saulų" iš ciklo "Prerijų pasakos". Pirmojo novelė matome iš Dostojevskio perimtą ir kūrybingai, humoru, pavarčiotą literatūrinę priemonę — skandalinę sceną, kurios pasekmė pagrindinis veikėjas mieliai norėtų iš gėdos gyvas į žemę prasmegti. Pavyzdžiui, savo novelėj "Vargšai žmonės" Dostojevskis aprašo momentą, kada Dievškinas, visų užguitas, varganas, bet jautrus ir savotiškai išdidus raštininkas, pašaukiamas pas savo viršininką už kažkokį klaidą. Dievškinas iš baimės taip išsitempia, kad jo vienintelė likusi, dar ant siūlo kabėjusi saka nutrūksta ir nuriada skambėdama, šokinėdama mirtiną tyloję per visą kambatą.

IT SAULĖ UŽ KALNŲ ALKSNYNUOS

Pr. Dom. Girdžius

VIRBALIŪKST

Mūsų meilė buvo didelė, didelė. Nuo Baltijos iki Pacifiko. Didelė, iškerėjusi. Kaip ponderosa Virginijoje.

Mūsų dienos ir naktys buvo didelės, didelės. Aistrų prikrautos, kaip uošvio jaunos, kaip klėtyb nebylios, kaip lokomotyvai šnypščiančios.

Mūsų kančios buvo didelės, didelės. Ant vandenų ir ant žemių sukrautos, ištaškytos gatvės ir patvoriuose, kaip stipenos.

"Ten užtausta mano dešinė", mes sakėm Nuo Baltijos iki Pacifiko. Meilė buvo didelė, didelė. Didelė už ponderosą. Tik mes neradome vietos tam griozdui Mūsų užkaltose karstuose.

Kai tik karstus patuštinom, Žirgų varovai Aukšines žuvelės užsimanė. Ir nusitvėręs spiningą, Tu Jeruzalei atsukai augarą, Išsėdęs į mašiną, Virbalūkšt.

Nuo Baltijos iki Pacifiko Išsivarsė Mūsų užkalta karstai Ant vėjo pagairių. Jeruzale, Ranka dar nenudžiavo.

Tik nuo polio sutvarstyta, Nepagauna Mocarto. Virbalūkšt. Su atdaru karstu Į svečius nuvykęs Pas šventą Lauryną. Tykai aukštelės. Bet tu susikūpinęs Nematai jau plūdės. Neįlaikysi Meškerykočio, Jei ranka nudžiavo. Virbalūkšt.

SAULĖLYDIS PREIKŠO ŽARDYJE

Senatvė? Ne. Tik saulėlydis Preikšo žardyje Lūkuriodamas sako: "Laikas ginti namo". Tarbomis apsisvarstęs, Per dūmais aptrauktus stiklus, Per lazdas ramentus Nematai tu bandu. Tave šaukia mirti, Tave šaukia kiti, Musą, kaip į varpą Preikšo žardyje, O tu negirdi, Tau merkiiasi akys, Svyra galva, It saulė už kalnų alksnynuose. Paskutinį jos spindulį Per voratinklius besivydamas, Sukniubsi po lazda. Senatvė Preikšo žardyje? Ne. Tik voratinklių pilna Nušėpus barzda.

ri, prie pat viršininko kojų. Almeno Tadas, nors toli gražu ne užguitas, bet savo "garbe" lygiai tiek pat susirūpinęs studenas, nusivėda merginą užkandien — tai pirmas žingsnis jo elegantiškai suplanuotoj strategijoj tą vakarą pilnai užkariauti jos širdį. Ir kaip tik milžiniškas hamburgeris išsprūsta Tada iš burnos:

Išsprūdo. Perbraukė per kaklaraištį, šleptelėjo ant stalo kampe, nukrito ant žemės ir ėmė risti takučių taip sau, lyg tingiai vingiuodamas. Pasirideno porą žingsnių, plepi — apsisvertė ir garuoja sau ant švairių raudonų grindų. Tadas mat irgi savotiškas "budelis", širdžių engėjas, tai ir jam keršija rūstūs gamtos įstatymai, šį kartą gravitacijos trauka.

Antroji novelė, "Pasaka apie

tūkstantį saulų", neblogai paillustuoja tiek Almeno technikos trūkumus, tiek ir laimėjimus. Visas ciklas perduodamas kaip senio Hanko pasakojimai apie senus laikus Wyoming prerijose. Hankas, tiesa, geras pasakojėjas, bet dėsto savo mintis tokiu išprususio miestelėno stilium, kad sunku tikėti, jog čia ne pats autorius. Vis tiek, "Pasaka apie lokį" vyksta ištisai praieity, bet paskutinioji novelė tai apie dabartį — uranijaus ieškojimą ir atominius bandymus. Hankas paskaito laikraštį, kad jo senas pažįstamas meksikietis dykumoj nušautas ir pradeda apie jį postringauti, koks šis buvęs suklebęs, apgaulinėjės aukso ieškotojus, o dabar — medžiojo durnius ryšium uranijum. Ir tada be jokio perspėjimo autorius sulaužo visos ciklo rėmus, perima pasako-

jimo siūlą iš Hanko rankų, tuo padarydamas jį tik nereikalingu priedu, ir jau pats savo vardu užbaigia istoriją apie tai, kaip tas meksikietis norėjo apgauti uranijaus ieškotoją iš Chikagos, buvo pastarojo nušautas, ir kaip paskui tas čikagietis Johnsonas, saulės kepinaimas, bėga per dykumą nuo įsivaizduojamų persekiotojų, kol pataiko ateiti tiesiai prie atominių bandymų bokšto, manydamas, kad tai vandens šulinys. Tada, žinoma, bomba sprogo, ir žudikas gauna tiek uranijaus, kiek jis ir svajotės nesvajoto. Nesinori tikėti, kad tas Johnsonas nebūtų žinojęs, jog netoli vyksta atominiai bandymai, arba, kad iš viso būtų kam leidžiama tokiose vietose ieškoti uranijaus, arba, kad prieš pat sproginimą kas nors nebūtų nuo-

(Nukelta į 5 psl.)

Tirolio vaizdai

VALERIJONAS JAKAS, Chicago, III.

Kelionė traukiniu iš Šveicarijos Zuericho į Tirolio sostinę — Innsbrucką yra be galo įspūdinga. Apie 25 mylias traukinys rieda Zuericho pusmėnulio formos ežero pakrantėmis. Iš vienos pusės mėlynas ežero vanduo, vasarvietės, paplūdimiai, o iš kitos pu-

sės Zuericho priemiesčiai, vaisių sodai, vynuogynai. Ežero pakrantės pasibaigus, prasideda ūkininkų sodybos, javų laukai, o po kiek laiko prasideda kito, daug mažesnio, Waldensee ežro pakrantės. Po to privažiuoji Reino upės plotą, slėnį, ir iš Alpių ištekančios, dumblingos Reino upės pakraščiais traukinys pasiekia miestelį. Tolumoje neapžvelgiama kalnų virtinė. O iš to miestelio iki Tirolio sostinės — Innsbrucko liko tik 110 mylių.

Žvilgsnis į Liechtensteina

Prieš pasiekiant Austriją, reikia pervaziuoti dar Liechtensteina. O pervaziavus tilpą per Reino upę, galima žvilgtelti į dalį Liechtensteino, 62 kv. mylių hercogystės, dar valdomos Habsburgų palikuonio — princas. Tai lyg buvusios Šv. Romos imperijos

viduramžiškas palikimas, nors toji valstybėlė yra tapusi nepriklausoma tik po Pirmojo pasaulinio karo, kai subyrėjo Austrijos - Vengrijos imperija. Nuo 1924 m. ši hercogystė yra tvirtoje ūkiškoje sąjungoje su Šveicarija. Hercogystės pinigais taipgi yra šveicariškasis frankas. Ši mažoji respublika verčiasi ne vien tik žemės ūkiu ar vynuogių auginimu, bet dėka užsienio kapitalų, kuria modernią pramonę ir gamina fotografavimo medžiagas, siurblius, dirbtinius dantis, plastiką ir kt. gaminius, nes, matyti, jau negauna reikalingų pajamų iš meniško pašto ženklų pagarsėjusio leidimo. Sostinėje Vaduz mieste yra garsi meno galerija ir pašto ženklų istorinis muziejus.

Voralbergo kalnai ir slėniai

Po trumpos kelionės per Liechtensteina jau esame Feldkirche, Austrijoje, mažiausioje provincijoje, bet daugiausiai supramontintoje, pasižymintioje ypač tekstilės dirbiniais. Ir čia Šveicarijos Alpių tęsinys, visą laiką važiujame kalnų slėniais. Voralbergo provincija yra atkirsta kalnais nuo Tirolio. Vienintelis kelias, kuriuo galima šią provinciją pasiekti, yra prie Tirolio Alberg 6.000 pėdų pakilęs kalnų pravažiavimas, kuriuo galima naudotis palankiam orui esant. Jei sninga ar lyja, tai tuo keliu zigzaginė kelionė labai sunki. Visą padėtį išgelbsti po uolomis iškastas geležinkelio tunelis. Ši provincija, galima sakyti, jaučiasi kaip ir atskirta nuo Austrijos. Ir po Pirmojo pasaulinio karo 1919 m. apie 80% provincijos gyventojų dėjo pastangas prisijungti prie Šveicarijos, bet nepavyko. Šveicarijos kaimynystė dar įtakos net ir gyventojų būdai. Čia gyventojai kūrybingi, darbštūs, demokratiški ir yra labai panašūs į šveicarų. Iš traukinio vagono stebiu slėniuose įsikūrusius miestelius su tipinga kalnietiška architektūra, namus su stačiais stogais, kad žiemos metu geriau atlaikytų gausiai iškrentantį sniegą. Artėjame prie Albergo tunelio.

Turistinių autobusų vairuotojai derinasi prie geležinkelio tvarkaraščių ir nepalankiam orui esant, susodina turistus į vagonus, užveža autobusus į specialias platformas ir perveža tuneliu. Taip pat pervežami ir automobiliai. Tokiu būdu visi sutaupo laiko ir išvengia kelionės vingiuotų, aukštų kalnų kelių.

Legendiniame Tirolyje

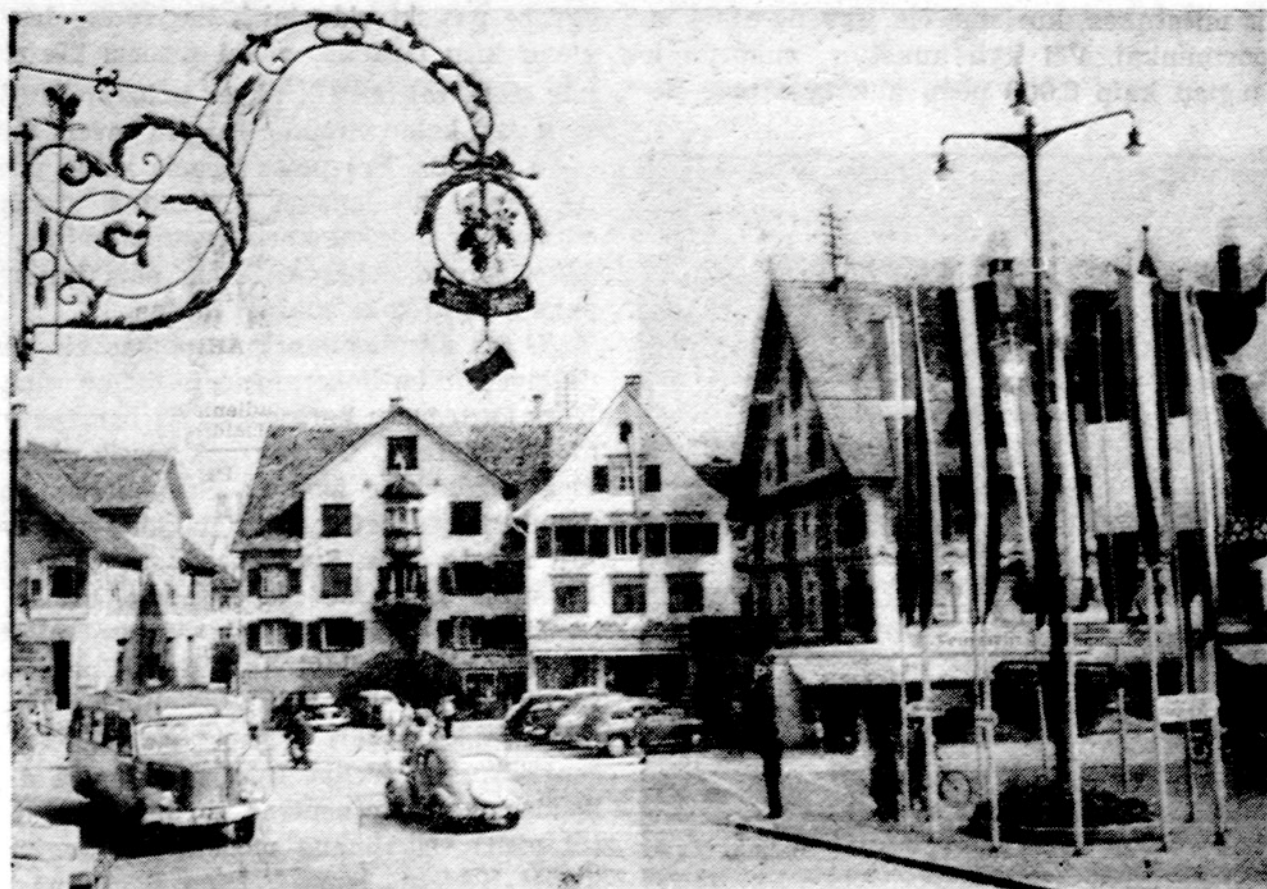
Po 20 minučių kelionės tuneliu traukinys išlenda iš tamsumos, ir jau esame saulės apšviestame Tirolyje, kalnų glėbyje įsikūrusiame St. Anton am Alberg mieste. Miestas apsuptas 9.000 pėdų aukščio kalnais, kurių galvas glosto debesys. St. Anton am Alberg yra žiemos sporto centras. Vasarą šią vietovę lanko net dar išlikusių ka-

rališkų šeimų atstovai. Aplinkui maži vagoniukai ant ištisų lynų lyg šoka ore.

Vis gilyn įvažiuojame į visame pasaulyje žinomą legendarinį Tirolį, buv. Habsburgų imperijos lopšį. Kai Habsburgų dinastija prarado savo galią Šveicarijoje, tuomet ji įsistiprino Tirolio Alpe. O vėliau užkariavimais ir vedybomis apglėbė didžiulius plotus, " kuriuose niekad saulė nenusileisdavo".

Prasideda didingi iš Alpių ištekančios Inn upės slėniai, kaip sienomis apsupti kalnais, kurių daubose margoja sniego pluoštai. Lyg prie teatro dekoracijų prisideda spalvingi namai su tiroliška architektūra, atsikišusiomis atbrailomis, tamsaus medžio

(Nukelta į 4 psl.)

Spalvingi Voralbergo miestelių namai teikia viduramžišką atmosferą.

Vienas iš Tirolio slėnių, kaip siena apsuptas kalnais.

Tirolio vaizdai

(Atkelta iš 3 psl.).

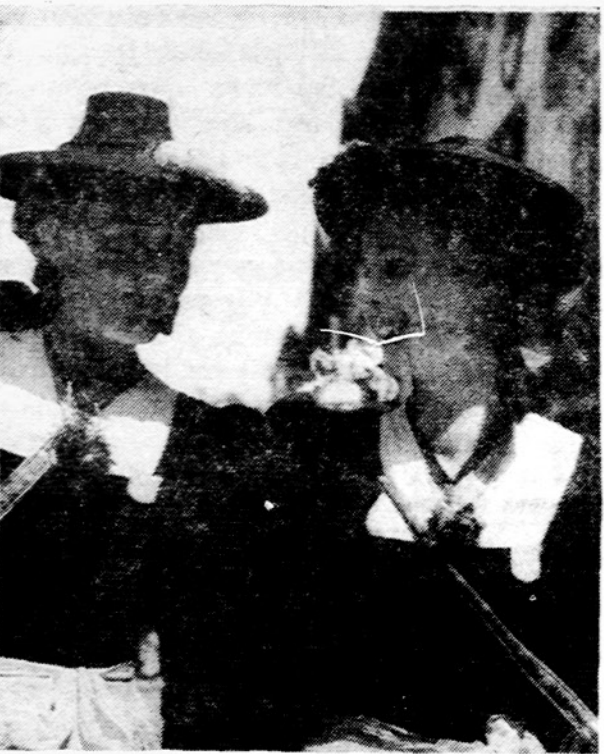
balkonais, gelėmis. Aukštai kalnų trobelės. Aplinkui vasarvietės.

Galima pajusti, kad čia vis dėlto gyvena skirtingi žmonės, lyginant juos su šveicarlais. Matosi mažiau mechanizacijos. Daugėja katalikybės ženklų — koplytelių ir kryžių. O ypač žavūs kapinių kryžiai prie baroko ar rokoko stiliaus mažų bažnyčių.

Nors kalnų juosta yra ir siaura, bet, atrodo, kad slėniai yra daug platesni ir su juo patogi grandine, dar įspūdingesni negu Šveicarijoje. Žemė derlinga, daug miškų, visur žydinčios pievos. Pamėškose ganosi pilšai rudos karvės su varpeliais, paristais ant kaklų. Skambėjimas toks dusliai malonus, lyg girdėtum tikrus sidabro varpelius. Raudonskrūstės tirolietės krauna šieną į jaučiais ar arkliams pakinkytus vežimus. Viskas žaliuoja, nes dažnai užena kalnų audros. Jei tam tikrais momentais visur dangų su žeme sumaisto, tai, žiūrėk, vienoje vietoje lyja, o kitoj pusėj saulė šviečia.

Tiroliečiai ekscentriški provincijos patriotai

Prie įspūdingos gamtos dar pati didžiausia įdomybė yra Tirolio gyventojai. Jie yra legendariniai ne tik Walt Disney filmuose, bet ir juos pažįstančių žmonių lūpose. Gražioji gamta, kaip versmė, maitina jų folklorą. Folkloras išsilaikė originaliomis formomis kalniečių dainose, muzikoje ir tautiniuo-

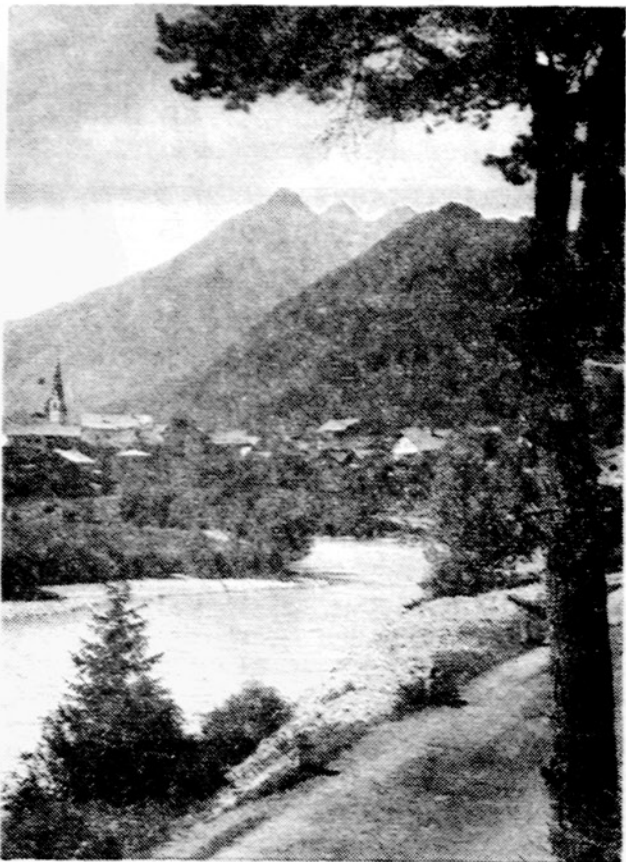
Linksmaj nusiteikusių tiroliečių.

se šokiuose. Kai kitose šalyse folkloras yra jau tapęs muziejine ar artistine vertybe, tai tiroliečiai ir kasdienybėje dėvi savo tautinius rūbus ir šoka šimtmečių senumo šokius. Jie ir šiandien didžiuojasi savo folkloru. Be to, jie pirmoje eilėje yra tiroliečiai, o paskui tik austrai, lyg būtų ekscentriški provincijos patriotai. Net ir vedybos su kitų Austrijos provincijų gyventojais retai bepasitaiko.

Žiūrėk, viename slėnyje gyventojai aukšti ir šviesiaplaukiai, o kitame mažo ūgio ir tamsiaplaukiai. Tai išdava kolonizacijos ir didelio tautų maišymosi. Tiroliečiai yra iliariški ir keltų kilmės. Vėliau buvo užkarioti teutonų, o 14 amž. atiteko Austrijai. Dar ir šiandien yra Tirolyje kalbančių romėnų kaimiečių, panašia ir albanų kalbą. Ir savo dvasios bruožais tiroliečiai skiriasi nuo gyventojų kitose Austrijos provincijose, taipgi yra skirtingi nuo savo kaimynų bavarų.

Habsburgams valdant, tiroliečiai jiems jokio pasipriešinimo neparodė, kada net valdė tiečiai prie Keturių kantonų ežero, dabartinėje šveicarijoje, sukilo. Kiek vėliau tiroliečiai susilaukė ir tiroliečių tradicijų gerbėjo princo Maksimilijono, kuris net buvo apsigyvenęs Tirolio sostinėje Innsbruke. Kai jis tapo imperatorium, tai gyventojams suteikė demokratiškų teisių, prižadėjo į karuomenę pašauktus tiroliečius skirti tik Tirolio gynybai. Ilgai tiroliečiai negirdėjo jokio patrankų garso. Bet ir vėliau reikėjo ginti savo kraštą nuo bavarų ir prancūzų. Jau naujesniais laikais Hitleris buvo sulaukęs šią Maksimilijono tradiciją, buvo išsiuntęs Tirolio dalinius kovoti prieš sąjungininkus Norvegijoje.

Verta užsiminti ir apie tiroliečių dvi rūšis. Vyrų daugiau dėvi žalias spalvos švarkus, o jei pilkus, tai jie būna papuošti žaliais gabalais, lyg lopais. Nešiojamos ilgos kelnės, plačios kelnės, susegamos prie kelių. Kartais trumpos odinės kelnės, spalvingos liemenės. Skrybėlės papuoštos plunksnomis. Moterys dėvi išsiuvinėtas bluzkutes arba taip pat liemenes, plačius ilgus sijonus ir priejuostes.

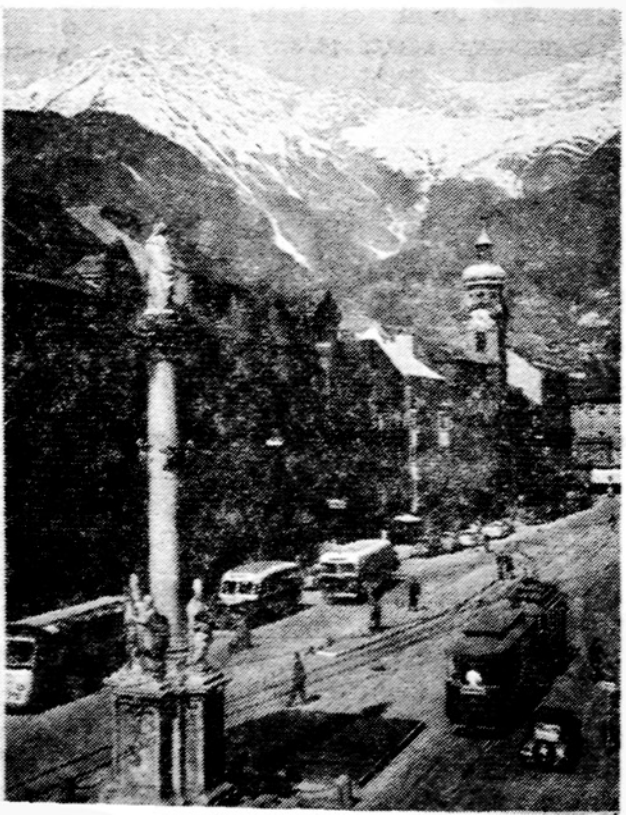
Tipiškas Tirolio slėnio miestelis, prisiglaudęs kalnų papėdėje.

Nuostabiausias Europos miestas

Alpių kelių kryžkelėje 700 metų senumo Tirolio sostinė Innsbrukas yra slėnio miestas, tur būt, vienas nuostabiausių Europos miestų, nes ji supa aukštos snieguotos gražių Alpių kalnų viršūnės. Jos kyla statmenai kaip sienos iš abiejų miesto pusių. Tai nepaprasta didybė. Nors dabar Innsbrukas yra tik sostinė pusės Tirolio, nes po Pirmojo pasaulinio karo pietinė Tirolio pusė su derlinga žeme ir vynuogynais buvo priskirta Italijai. Dabar sostinė yra tik 22 mylios nuo Italijos sienos. Ir čia mėlynoji Inn upė, skubėdama į Dunojų, kerta miestą. Užs pakrantėse pristatyta spalvingų namų.

Yra įdomus viduramžiškas senamiestis ir naujesnė miesto dalis su fontanais ir 17–18 amž. baroko bei rokoko pastatais. Miesto širdis yra Triumfo vartai ir plačioji Marijos Teresės gatvė su paminklu priminti laimėtą kovą prieš bavarus. Iš šios plačios gatvės šaligatvių matyti įspūdingi kalnų vaizdai.

Mieste daug pastatų ir rūmų, statytų Habsburgų, kurie valdė Austriją be jokios pertraukos 300 metų. Pati buv. Habsburgų

Innsbruko centrinė M. Teresės gatvė su paminklu, primenančiu laimėtą mūšį prieš bavarus.

rezidencija yra renesanso stiliaus Ambras pilis miesto rytuose. Karališki, balti 17 amž. rūmai arba Hofburg, yra rokoko stiliuje. Vieną vasarą juose gyvenusi ir išlaidi imperatorė Marija Teresė, 40 metų dominavusi Europos politikai. Jos rūpesčių rūmų priėmimų salė yra nepaprastai meniškai išdekoruota. Be to, pati energinga, linksma imperatorė, kaip istoriniai šaltiniai tvirtina, 1772 m. nors po ilgų svyravimų, buvo pasirašiusi ir pirmojo Lietuvos - Lenkijos padalinimo traktatą.

Kita Innsbruko įžymybė senojo miesto dalyje — 15 amž. trijų aukštų meniškai priestatas, kaip gotiško stiliaus prieangis su blizgančiu variniu stogu, vadinamu "auksiniu stogeliu", puošia vieną pastatą. Čia imperatorius Maksimilijonas I priimdavo jo garbei ruošius paradas, sekdamas festivalius. O šiais laikais prie to "auksinio stogelio" yra ruošiami koncertai.

Karališkoji bažnyčia — Hofkirche specialiai buvo pastatyta priglausti Maksimilijono I simboliniam karstui, nes jis pats yra palaidotas prie Vienos. Jo sarkofagas yra apsuptas 28 didesniems už žmogų tų laikų įžymybių bronzinėmis statulomis, kurias sukūrė žymūs menininkai kaip Dnerer ir kt. Taip pat šioje bažnyčioje palaidotas Tirolio herojus, partizanų vadas Andreas Hofer, 19 amž. pradžioje, kovojęs prieš Napoleoną. Keistai nuskambėjo, kai gidas paaiškino, jog partizanų vadas buvo pačių tiroliečių išduo-

NERIMSTANTIS IEŠKOJIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

gal jų prasmę nėra vien Jasmanto išradimas, jis sutinkamas ir kitų poetų kūryboje ir pastebimas net mūsų liaudies dainuose.

Poezijos tikslas nėra kurti vien tokius vaizdus, kurie atitinka tik šią tikrovę ir tik jusline patirtimi suvokiami. Nors pagal J. B. Jasmanto vaizdai aiškūs, konkretūs. Vaizdai pažįstami tiems, kurie yra susigvenę su rudens, pavasario gamta, su žemdirbio aplinka. Tačiau vaizdai veikia nelauktu originalumu (85 psl.). Kad sudarytų žmogaus dvasios gelmes, poezija stengiasi duoti ką nors naujo, ką nors, kas niekada nėra mūsų patirta ir ko visai negalima patirti. Čia prieiname prie religinės poezijos klausimo.

4. Ar A. Jasmanto poezija religinė?

Nors religiją sudaro Dievo ir žmogaus santykis, tačiau religinei poezijai neužtenka tik ši santykį išreikšti. Todėl galima sutikti su A. Maceinos tvirtinimu, kad lietuvių poezijoje religinė tematika reta. Religinė poezija savo esme yra Dievo pergyvenimas, artinas žmogų ir kosmą į perkeitimą. Religinis poetas atsiduria visai kitoje plotmėje ir visai kitoks jo pasaulio suvokimas. Transcendentinės tikrovės — Dievo pergyvenimas išreiškiamas vaizdais, kuriems žemėje nėra atitikmens. Religinė poezija jau panašėja, artėja į Apreiškimą ir ji yra pranašiško pobūdžio.

A. Jasmanto eilėraščiai "Giesmių giesmės" skyrelyje jau yra religinė poezija. Tarp jos ypač graži Juodbruvė Mergaitė, "kurios alsavimą pajutę, stiebeliai stiebias ūkanoti, karklynuos vėjai ima groti". Tai jau kitos tikrovės atskleidimas, kuri skirtinga nuo mūsų, ir joje turi "laumės drobulės išvynioti", kad nesudrėktų jos "šiltutė koja". Šio skyrelio eilėraščiai poetiškai stiprūs ir dvelkia gilia religine nuotaika. Dievas A. Jasmanto eilėraščiuose suvokiamas kaip viršum visko, bet kartu ir kaip esantis ir menkiausiame augalely ir "arimų vagose", jis nepaliekamas erdvės dėsniams ir jusline patirtimi nesuvokiamas. Norint jį įsijauti patirti, visuomet "apsigauinama", nes jis pasirodo tik kaip "krikšto marškinėliai" ar "bitutės grįžimas į avilį". Religinė poezija prasidėjusi jau amžių glūdumoje, jos tikrovė įsijauti nepagaunama, ir veltui tai mėgintume. Religinė tikrovė visuomet lieka už šių patirties ribų.

A. Jasmanto poezija labai turtinga savo idėjomis ir vaizdais. Kiek jų ir kokie jie, tai atskleisti nėra šių pastabų tikslas. Juos pajusti ir išgyventi galima, tik skaitant patį poezijos rinkinį. Kas autoriui darė įtakos? Joks rašytojas nėra subrendęs, neskaitydamas kitų rašytojų kū-

rinių. Artimieji autoriai jį praturtina, svetimieji ugdo kritinę dvasią, bet visi kartu pažadina savikritiką. Ir R. M. Rilke ir kiti vokiečių autoriai yra padarę Jasmantui įtakos, nes gyvenimo prasmės ieškojimas yra labai būdingas vokiečių poezijai. Jei po dvidešimt metų autoriui Rilke pasirodė svetimas, tai todėl, kad pats autorius yra nepastebimai pasikeitęs ir pralenkęs Rilkes religinį pasaulį.

J. B. Jasmanto poezija ryškiai iškelia eilėraščio muzikinę frazę, kur kūrėjas jaučia grožį daly tvarkoje ir visa jungia į muzikinę vienumą. Daug literatūros vertintojų poezijoje ieško muzikos bet kokiu kaina. Šis muzikinis ritmas yra Jasmanto stiprybė. Skaitant eilėraščius, jie visuomet skamba ritmiškai, nes pati kalba yra ritmiška savo natūralia tarsena. Svarbiausia yra vaizdus tinkamai sugrupuoti, kad jie pasižymėtų pa-

VALYMAS

KILIMAI, APMUŠTI BALDAI valomi. Kambariai plaunami ir dažomi. J. RUDEIS Tel. Cliffsides 4-1050

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS 3208 1/2 West 55th Street, Chicago, Illinois 60642 Tel. GA 4-9654 ir GR 6-4339

LEO'S SINCLAIR SERVICE LEONAS FRANKUS. Sav. Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos Tune-ups ir Motorų remontas 5759 So. Western Avenue Kampas 58th Street Telefonas: PROspect 8-9533

TINKAMI RŪBAI TEIKIA GERĄ SAVIJAUTĄ Tokius rūbus vyrams ir moterims parūpina geriausiose "Simpson Clothes" siuvyklose JONAS H. AKŠYS 2551 W. 71 St., Chicago, Ill., 60629 tel. 925-5179 Atidara vakarais nuo 7 iki 10 v. v., šešt. nuo 9 v. ryto iki 6 v. vakaro. Trečiadi. ir sekmadi. uždaryta.

RINOS IR NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI Ekspertiskai uždėdam naujus ir taisome senus. Pinau apsidraudę. Darbas garantuojamas. A. ABALL ROOFING CO. LA 1-6047 arba RO 2-8777

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus.

P. NEDZINSKAS, 4065 Arche, Chicago Ill. 60632 Tel. YA 7-5986

MOVING R. ŠERENAS perkrausto baldų ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda. 2047 W. 67 PL. WA 5-8063

prastumu ir intymumu ir paliečių žmogaus dvasios giliausias stygas. A. Jasmanto poezija pasižymi savo vaizdų paprastumu ir nuoširdumu ir švelniu susilietimu su amžinybe. Tokia poezija nemiršta. Kol žmogaus dvasia virpa tarp laiko ir amžinybės, šio virpėjimo išraiška — poezija taip pat veria amžinai ir liudija jos įkvėpimą.

Veltui tavo mintys į svetur keliauja. Saulė, nors šviesiausia, bus svetur tamsi. Čia brangiau už auksą juodos žemės saują. Nes kiekvienoj dulkėj čia tu pats esi.

— K. Inčiūra

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI) Sav. DAN LIUTIKAS Taisykimas yra mūsų SEPECALYBĖ. VISŲ GAMYBOS GREITAS patarnavimas • GARANTUOJA • KREDITAS 2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

DABAR GERIAUSIAS LAIKAS ĮRENGTI TVORAS JŲSŲ NAMŲ PUOŠNUMUI IR ŠEIMOS SAUGUMUI.

Įrengiame tvoras, duris, langus, stogelius, turelius ir kitus įvairaus metalo, plastikos ir stiklo gaminius jūsų namų pagerinimui ir puošimui

KOSTAS BUTKUS

Telefonai: LUDlow 5-6291, bet kuriuo laiku, PROspect 8-2781 rytais ir vakarais.

SUSTOKIT, APŽIURĖKIT — MŪSŲ METINĮ IŠPARDAVIMĄ

STEIN TEXTILE CO.

Didelis užuolaidų skyrius, kuriame galite savo langams pasirinkti urminėmis kainomis iš tūkstančių įvairių užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritinių: damasko, brokados, "boucle", "fiberglass". Jei jūs nemokate siūti, mes jums jas pagaminsim.

PIRKŠIT NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ. Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpina vilnonių, šilko, nylon, taffetą, aksomo, anglų medžiagų paltams ir kostiumams siuntimui artimesiems ir Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atidara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadi. uždaryta. Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western PROsp. 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmdieniais atidara nuo 12 val. iki 5 val. p.p.

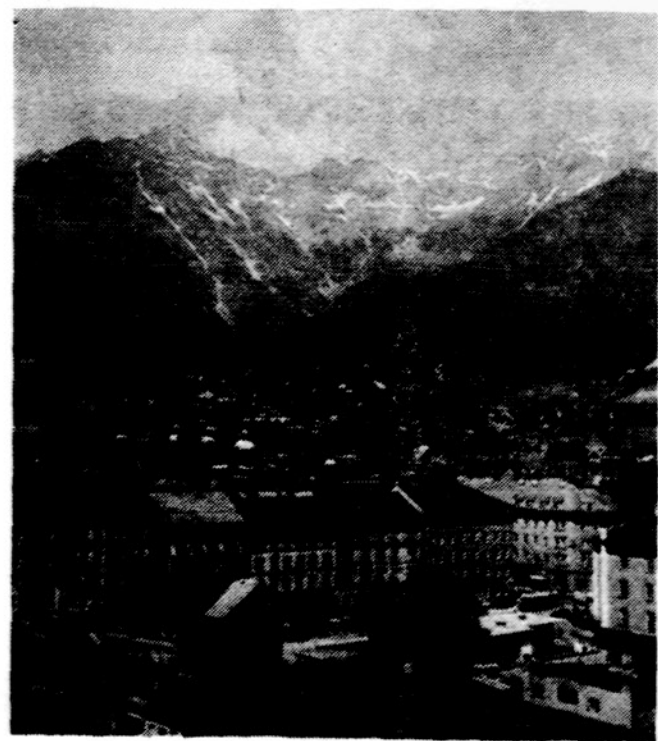
tas ir prancūzų susaudytas. Specialiame pastate yra vieno Muencheno menininko tapytas panoraminis paveikslas, kuriame pavaizduotas lemiamas mūšis su Napoleono kariuomene netoli Innsbruko.

Muziejuose yra daug istorinių ir meniškų eksponatų iš garsios Tirolio praeities. Vasara čia galima pasigėrėti ir susipažinti su tiroliečių muzika, dainomis ir tautiniais šokais kasdien ruošiamuos, taip vadinamuos, "Tirolio vakarus".

Vatikano globoje esanti rokoko stiliaus Wilten bazilika žavi meniškais altoriais.

Innsbrukas turi ir naujų laikų įdomybių. Tai šio miesto lyniniai keltuvai ir kalnus. Vienas iš įspūdingiausių yra Nordkette. Į jo vagonuką įsėdęs, per 15 minučių pakylį beveik 3,000 pėdų ir sustojį Hungerberge prie stačios kalno sienos. Pažvelgi į apačią. Per žalsvos spalvos dulkių sluoksnį matai, kaip ant delno, visą miestą su bokštais, stogais, matai kaspinu tekančią Inn upę. Pakelk akis aukštyn... Ir nustemb! Aplinkinių, išdidžių kalnų sniego karūnomis pasipuošusios viršūnės, rodos, taip arti, kad gali rankomis jas paliesti. Vienoje vietoje baltuoja olimpi-

nis miestukas, kuriame čia gyveno 1964 m. sportininkai. Vėl kyla aukštyn, aukštyn ir daugiau kaip 6,000 pėdų aukštyje prie Se-

Prie Innsbruko didingai atrodė Nordkette kalnai, kyla statmenai kaip siena.

egrube pasieki vidurinį kalnų ruožą dar su vienu kitu medeliu, o kai pasieki Hafelerkar stotį, tai ten tik plikos uolos ir jau beveik pati kalno viršūnė. Tai yra beveik 8,000 pėdų aukštis. Palypėjęs į pačią kalno viršūnę, regėsi plačiausias horizontus, stebėdamasis, kad jau kai kurių greimų kalnų viršūnės glosto debesys. Iš čia patį Innsbrukas atrodo toks mažas, mažas...

O tas šiandieninis Innsbrukas vis dėlto didingas ir be imperatorių ir didik globos. Nors karo metu pergyvenęs 22 bombardavimus iš lėktuvų, bet jau yra beveik užgydęs visas padarytas žaizdas. Senamiestis buvo nenukentėjęs, bet smūgius daugiau juto naujoji miesto dalis. Subombarduota geležinkelio stotis dabar ne tik atstatyta, bet ir išpuošta meniškais piešiniais. Vasarą miestas ir aplinkinės perpildytos turistais. Ypač miestas yra namėgtas britų turistų, kurie yra tolerantiški kartais jų pasireiškiančiam ekscentriškumui. Žiemą Innsbrukas yra didelis žiemos sporto centras, turintis tam sportui visus reikalingus modernius įrengimus. Todėl 1964 m. jame ir buvo Pasaulinė žiemos sporto olimpiada.

Pabaiga

KAI SVETIMOJI ŽEMĖ MAITINA IR UGDO

(Atkelta iš 3 psl.).

latos stebėjus visą bokštą (o ne tik jo viršūnę už kalno) ir kad nebūtų pamatęs prie jo besibastantį žmogų, ar kad nebūto jo kūrėjų ar ženklių, perspėjusių, kad čia pavojaus zona, ir t. t. Per daug jau patogia viskas Almeno tikslams susidėsto. Iš kitos pusės, poetinė ir metaforinė plotmė minčių ir vaizdų supynimas yra labai tikslus ir giliai prasmingas. Pačioje ciklo pradžioje pasakotojui kyla mintis, kad šiojo plačiojo priėjimo laikas yra reliatyvi sąvoka, o absoliutinė tikrovė yra tik amžinybė ir mirtis:

...nes kai pajunti griežtą nukirtimą gyvybės, kai pajunti tai taip, lyg tai galėtų būti tavoji, jauti tada ir amžinumą visko, tą paprastą faktą, kad sausos smilgos šnabzdės taip pat, visai taip pat, kada ir tu ir jis jau būsite po jom...

Paskui Hanko pasakojimuose visą preriją palengva pripildo amžina saulė, kai tuo tarpu žmonės ten gano bandas, kovoja tarp savęs dėl iliuzijų ir miršta. Ir tada saulė staiga sprogtas meksikiško akyse, kai karštas švinas pasipila jo galvoje: "saulė suežėjo į tūkstančius degančių, besisukančių ir gėstančių žiežirbų". Suežėjo, ir uždegė visą dangų virš Johnsono galvos, kai šis, atrodo, visą amžinybę bėga per dykumą: "Ji sustingo ten viršų, tiesiai virš jo, ne viena, bet tūkstantis saulių, prasiveršusių pragaro žiotys, pripildžiusios erdvę ir dangų ugnim". Ir pagaliau iš tikro su tūkstančio saulių šviesa sprogtas atominė bomba, per dalyne sekundės sunaikinama Johnsono gyvybė, kai tuo tarpu majoras J. Chernickas, stebintis bandymą, nori žiūrėti: "į pačią bombos širdį tą pačią sekundės skveklą, kai gims ir mirs milijardai neutronų generacijų ir suaižės uranijaus atomai, paleisdami jėgą, sukaupią tris milijardų metų..."

Milijardai elektronų generacijų, milijardai žmonių generacijų — koks skirtumas? Žmogus svajoja iliuzinio laiko rėmuose, dėl tų svajonių žudo, bet amžiams lieka tik jo nusikaltimas. Ir mirtis.

Almeno kalba nėra sodri ir turtinga, kaip, sakysim, Katiliškio. Jinai sausoka, kartais kiek nerangi, gal dėl to, kad už lietuviškų žodžių jaučiasi angli kalbos semantika, net kartais ir

išsireikšimai. Tuo atžvilgiu jam dar tenka mokintis, tobulinti savy lietuviško žodžio jėgą, ir tuo pat metu gal palengva vaduotis nuo studentiško rupiai humoristinio žargonu liekanų, nes jis per daug ribotas ir Almeno idėjų ir jo talento pakelti negali. O jo talentas yra didelis, ir jis yra dvasiniai laisvo žmogaus rankose, ir užtat galima iš Almeno ateity tikėtis labai įdomių dalykų.

AUKŠTO KRAUJO SPAUDIMO priežastis dažnai yra nervingumas

Dr. R. Czaplicki

Daugeliu atvejų aukštas kraujo spaudimas yra nenormalios nervų funkcijos pasekmė, o tai dažnai galima atitaistyti.

Meš galėsime geriausiai suprasti kraujo spaudimą, jei galvosime taip. Kraujo spaudimas pareina nuo įtempimo, kuris randasi kūno kraujagyslėse, o tai savo ruožtu priklauso nuo gyslių įtempimo, ar atspalaidavimo. Todėl, kai kraujagyslės, ypač arterijos, yra susiaurėjusios arba dalinai užkudžios, įtempimas arba kraujo spaudimas, žinoma, bus aukštesnis nei normalus. Bet, kai kraujagyslės yra neįtemptos ir atvirose iki tam tikro laipsnio, kraujo spaudimas bus normalus.

Nervų sistema yra labai svarbi kraujo spaudimo reguliavime todėl, kad daug nervų eina iš nugarakaulio per visą kūną ir kraujagyslės ir nuo tų nervų padėties pareina, ar gyslos bus įtemptos ar atspalaidavusios, ar kraujo spaudimas bus aukštas ar žemas. Kokie nors nenormalumai nugarakaulyje gali dažnai erzinti nervus, einančius ir kraujagyslės ir tuo būdu kraujo spaudimas gali pakilti. Šios rūšies kylančios nuo nervų, aukštas kraujo spaudimas dažnai gali būti grąžintas į normalią padėtį pašalinus nenormalumus nugarakaulyje ir tuo būdu atspalaidavus nuo įtempimo.

Šis straipsnelis yra vienas iš serijos pamokymų apie sveikatą iš SOUTHWEST CHIROPRACTIC CLINIC, 2739 W. 55th St., tel. 476-3422. Dr. M. J. Fohmke, Dr. R. Czaplicki ir Dr. D. J. McCarty (sk.)

...mes atrandame, kad Leopill's daugiau pagelbsti, negu kitos piliulės, kurias iki šiol vartojome. Jau su virš

50 METŲ

Plačiai žinomas Leopill's reguliuoja medžiagų apykaitos virškinimą ir vidurių užkietėjimą. Švelnios ir patikimos iš augalų pagamintos padeda kepenims ir tulžiai normaliai veikti. 50 už \$1.00 arba 250 už \$4.00. Jeigu negaunate savo vaistinėje tai užsakykite K. S. JONAITIS, R. PH. 2735 W. 43rd St., CHICAGO, ILL. 60632.

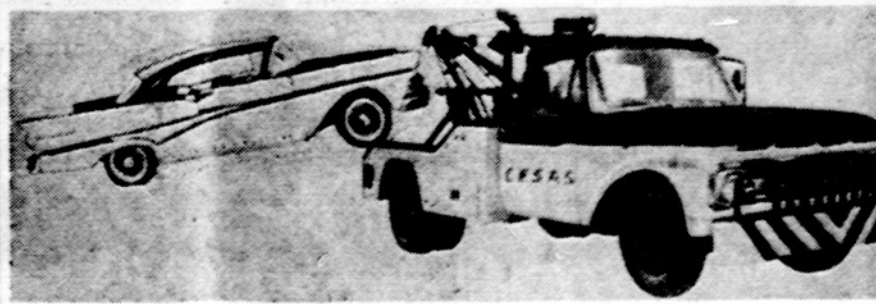
LEOPILLS

Garantuojame už gerą veikimą, jei nebusite patenkinę šuržinsime pinigais. Gydytojų rekomenduojama.

Užsakymas. Aš norėčiau gauti Leopills ir jėdu \$1.00 už 50 piliulių (arba \$4.00 už 250). Vardas, pavardė Gatvė Miestas Valstija

Skelbkitės "Drauge"

Automobilio nelaimės atvejui skambinkite (In case of accident, call) COUNTRY AUTO REBUILDERS GR 6-7777 24 hour towing service Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkios patalysimai.

BODY AND FENDER WORK PAINTING, MECHANICAL REPAIR 2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629 Savininkas — MIKAS CESAS

Dail. Kęstutis Zapkus prie savo paveikslo "Pridengtas kontrapunktas" (aliejus, 1964)

BRANGAKMENIAI VIETOJ LAPIJOS

Akimirkos iš Kęstučio Zapkaus parodos Chicagoje

Naujausi Kęstučio Zapkaus darbai K. Kazimir galerijoje, 156 East Ontario St., Chicagoje, yra kur kas komplikuočiau, bet daugiau apvaldyti, nei anksčiau matyti jo tapiniai. Dauguma žiūrovų, esu tikras, šių paveikslų nesupras, nemokės džiaugtis jų vaizdiniu vitališkuumu, ir manau, kad apkaltins šį ryškų dailininką pasidavimu dabartinio "Po ir Op Art" įtakai. Tai būtų netikslu.

Dabartinio "Pop ir Op" meno srovė sąmoningai neigia objekto emocionalią reikšmę, bet ne jo dviprasmiškumą — objektas tapinų, kaip skutimosi peiliukas ar optinė iliuzija, ir objektas, kuris yra vartojamas ar matomas gamtoje, į kurį reaguojama taip, kaip kiekvienas asmuo į gyvenimiškai yra supratęs. Ši meno srovė atsisako "grožio" sąvokos, nes viskas, kas yra gyvenimiška, kas sugalvota, jei nutapyta ar sulipdyta, yra meniška.

Zapkus domisi tik viena "Pop ir Op" meno srovės sąvoka — jos tematinio neutralumo. Dabartinis jo formos daug kampuotės, neprimena ankstesnės augmenijos. Dabar akį traukia daug šaltesni kristalo ar akmens junginiai, kurie, kaip objektai, gali atrodyti tarsi nereikšmingi — nei gražūs, nei negražūs. Bet kai dailininkas jiems įkvepia gyvybę spalva, jų reikšmė yra neabejotina ir tikslu.

Prieš ketverius metus Zapkus tapė daugybes besigiminiuojan-

BERN. PRAPUOLENIS

čių organinių formų ir jas sujungė keliomis stipriomis linijomis ar pūviais. (Kompozicija su dvim pusrutuliais 1962.) Dabar tų pagrindinių linijų atsisakoma dėl paveiklo motyvinės organizacijos ir kompaktiškumo — žvaigždės, kvadratai (viename tapiny net 60), rutuliai ir deimantai. Todėl dabartiniai paveiksai, kaip "Camouflage", "Conga", "Disintegrating Equilibrium" ar Chicago Meno institute "Poly Unsaturated" nusitopia siužeto — nėra nė vienos

25 METAI DR. POVILO REKLAČIO LITUANISTIKOS ARCHYVUI

(Atkelta iš 2 psl.)

bančio St. Severio bažnyčioje Paryžiuje.

Iš rankraščių, kurių dr. Reklaičio archyve yra 115 grupių, randame kai kuriuos rankraščius iš 19 ir net 18 amžiaus, studijinę medžiagą meno istorijai tirti, lietuvių išeivių adresų, pagaliau, paskirų asmenų (mokslininkų, menininkų ir kt.) dokumentaciją. Iš pernai įgytų reikia paminėti penkis Vydūno laiškus ir jų tarpe jo žodį lietuvių tautai, parašytą kelias dienas prieš mirtį. Taip pat pernai pavyko įgyti prof. dr. Viliaus

Gaigalaičio (1870—1945) archyvo fragmentą. Įdomus radinys, tai senas, ranka rašytas, mokslinis darbas apie Druskininkų kurortą — Antonius Hryniewicz "O wodzie Mineralnej Druskiniekiej" (1841 m. su rusų cenzūros Vilniuje antspaudu).

Rinkinio talkininkai iš šios ir kitos geležinės uždangos pusės

Tai tik dalis duomenų apie dr. Reklaičio (jo adresas: 355 Marburg, Universitaetstr. 29, W. Germany) privatų Lituanistikos Archyvą. Tenka stebėtis mokslininko kruopštumu, kantiškybe, pasidžiaugti jo pamėgimu tyrinėti svarbias lietuvių kultūros sritis bei sugebėjimu atrasti ateičiai svarbius leidinius, rankraščius, žemėlapius ir kt.

Savo ruožtu, jis pats dėkingas kai kuriems asmenims bei organizacijoms, kurie praturtino jo archyvo rinkinius. 1964 m. daugiausia archyvui padovanojo ar perleido įvairių vertingų objektų: maj. Pr. Gudelis (Lemberg, V. Vokietija), grafikas Z. Mikšys (Paryžius) ir ELTOS d. J. Reutlingene, Vokietijoje. Kiti talkininkai V. Vokietijoje: ponis C. Meyer - Rasch (Celle), dr. H. Weiss (Marburg), dail. Juris Soikans (Muenster), dr. Namsons (Koenigstein), prof. dr. Z. Ivinskis (Bonn), mok. F. Skėrys (Mannheim - Friedrichsfeld), E. Simonaitis (Hemsbach), dail. A. Krivickas (Huettenfeld) A. Gruenbaum (Münchenas), p-lė R. von Joeden (Braunschweig), dr. J. Bračas (Hannover), Tėvas A. Bernatonis, CFM (Dieburg), I. Šmigelskis (Heuchelheim), kitur Europoje — Nidos leidykla Londone, kun. dr. P. Jatulis (Roma) ir J. Lingis (Stockholm), inž. arch. J. Iwianski (Pozna-

Mažosios Lietuvos lietuvaitės šventadienio drabužiuose. Spalvota litografija iš Kretschmerio veikalo. Originalas dr. P. Reklaičio Lituanistikos archyve, Vokietijoje.

Vasarą Vokietijoje su LUFTHANSA

BAD PYRMONT

Lufthansa skrenda į Vokietiją greitai, patogiai ir drauge ekonomiškai.

Be sustojimų skridimas iš Chicago į Frankfurtą suteiks jums daug malonumo. Ten ir atgal skridimas ekonomijos klase pagal 14-21 dienos tarifą kainuos jums tik \$454.80. Patogus dalimis mokėjimo planas padarys jums kelionės pabaigą lengvesnę.

Į tai įeina ir gerai žinomas "Lufthansa" pakrovimas į lėktuvą. Užsisakykite vietas per savo kelionių biurą.

Vienintelis be sustojimų skridimas tarp CHICAGO ir FRANKFURTO ir atgal.

4½% 5%

current dividend on investment bonus
1½% DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS
Už 1 metų investavimo bonus mokama 1½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokama po ½% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiadi., uždaryta; Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.

3240 S. HALSTED ST. Tel.: CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJS
RADIO, STEREO APARATŲ, PARDAVIMAS IR TAISYMAS
ORO VESINTUVAI — AIR CONDITIONING

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

JUNE — BIRŽELIO 3, 4, 5 D. D.

MONNET THREE STAR COGNAC Fifth \$5.49

DUJARDIN V.S.O.P. IMPORTED

GERMAN BRANDY Fifth \$5.29

CUSENIER THREE STAR COGNAC Fifth 3.98

GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P. Fifth \$4.89

RICCADONNA VERMOUTH IMPORTED

Dry or Sweet 30 oz. Bottle \$1.29

MONASTERY LIME, ORANGE, WILD CHERRY or

CHOCOLATE FLAVORED VODKA Fifth \$2.98

COEUR DE FRANCE BLACKBERRY, CHERRY

or APRICOT IMPORTED LIQUEUR Fifth \$2.79

LEMON ICE LIQUEUR Fifth \$3.79

BUDWEISER BEER 2-6 Paks \$1.98

MILLER'S HIGH LIFE BEER

Case of 12-12 oz. Throw Away Bottles \$1.79

Skaitykite ir platinkite dienr. Draugą.

MIKALOJUS RADVILA JUODASIS

400 metų mirties sukaktį minint

J. DAINAUSKAS

Lygiai prieš keturis šimtus metų, 1565 m. gegužės 29 d., vos 50 metų amžiaus tesulaikęs, mirė Vilniuje — Lukiškėse Lietuvos kancleris ir Vilniaus kunigaikštis Mikalojus Radvila, vadinamas Juoduoju. Tai karalienės Barbaros, Lietuvos valdovo Žigimanto Augusto žmonos, pusbrolio, Lietuvos kanclerio (šiandieninė terminologija kalbant, ministru pirmininku) Radvila Juodasis buvo nuo 1550 metų t. y. net 15 metų vadovavo tuometinės Lietuvos valstybės politikai Vilniaus vaivada jis buvo nuo 1561 m., tarp kita ko 1561—63 m. valdydamas dar Kauno seniūniją, o nuo 1561 m. buvo ir Livonijos vietininkas. Paskutiniajame savo gyvenimo dešimtmetyje Radvila Juodasis buvo faktinis Lietuvos valstybės valdovas ir, kas svarbiausia, josios nepriklausomybės stipriausias gynėjas anais laikais.

Vadovaudamas Lietuvos valstybinei politikai, Radvila Juodasis visų pirma siekė pastoti kelią tuometinės Maskvos kunigaikštijos valdovo Jono IV, Ziauriojo, užmačioms. Jonas Ziaurasis, tada pasiskelbęs Maskvos caru, veržėsi užgrobti Lietuvos rytinio pakraščio žemes. Radvila Juodasis pats asmeniškai net du kartus lankėsi Austrijoje, informuodamas Vokietijos imperijos valdovus apie kylančią Maskvos stiprėjimo pavojų ne tik Lietuvai, bet ir visai Europai. Deja, ir ano laiko Vakarų valdovai labiau domėjosi artimesniais ryšiais su nauja, kylančia Rytų galybe, o ne Lietuva, kuri tiek amžių buvo sugebėjusi būti pavojinga ypač vokiečių ekspansijai ir Rytus. Lietuvai vienai tada teko kovoti su Maskva, negavus jokios pagalbos iš Vakarų. Radvila Juodasis tada pats vienas sukoncentravo savo dėmesį į kovą prieš karinę ir politinę Maskvos ekspansiją ir Vakarų. Spiridamas prieš Maskvą rytuose, negalėjo vakaruose atgauti Lietuvai Nemuno žiočių, nors tuo labai sielojosi. Ypačiai daug pastangų Radvila Juodasis padėjo, neleidamas Jonui Ziauriam įsigalėti Livonijos ordino žemėse. Nežiūrint Žigimanto Augusto svyravimų, Lietuvos bajorų nenoro paremti Radvilos Juodojo pastangas mokesčiais, nežiūrint net Lenkijos opozicijos, Radvila Juodasis Lietuvos kariuomenės ir kelių sutarčių pagalba pasiekė to, kad 1561 metais Livonija įsijungė į Lietuvos valstybę, nežiūrint, kad nuo 1954 m., susilpnėjęs Livonijos ordonui, jo žemėse, iš savo valdose, buvo bepradėjęs šeiminkauti Jonas Ziaurasis. Tada Radvilos Juodojo pastangų dėka Maskva dar buvo nustumta atgal į rytus.

To laiko Lietuvos valstybė, formaliai per valdovo asmenį, buvo „asmeninėje sąjungoje“ su Lenkija, kuri nuo Jogailos laikų įvairiausiomis priemonėmis vis stengėsi Lietuvą ne tik surišti su savimi, bet ir ją įtraukti į Lenkijos valstybę, ją suksaidyti ir paversti tik Lenkijos provincija. Žigimanto Augusto laikais lenkai itin buvo sustiprinę šias pastangas. Prasidėjus Lietuvos karui su Maskva dėl Livonijos, lenkai dar labiau didino spaudimą surišti Lietuvą su Lenkija į vieną valstybę. 1563—64 m. derybose dėl tokios unijos Lietuvos delegacijai Varšuvos seime vadovavo Radvila Juodasis, pasireikšdamas ten kaip karštas Lietuvos nepriklausomybės gynėjas. Į lenkų reikalavimus paversti karaliu spręsti Lietuvos įsijungimo į Lenkiją klausimą Radvila Juodasis atsakė, jog karalius neturįs teisės to daryti, gi

jis, Radvila Juodasis, greičiau duosias nukirsti savo ranką, nei pasirašysiąs po bet kokia sutartimi, skriaudžiančia Lietuvą. Jis net buvo pagrasinęs kreiptis pagalbos prieš lenkus į kitas valstybes, pagrasinęs net galimybę dėtis į sąjungą su kitomis valstybėmis. Pasitraukdamas su visa Lietuvos delegacija iš Varšuvos seimo, Radvila Juodasis pareiškė, jog jis greičiau mirs, negu sutiksias su lenkų siūlomomis unijinės sutarties projekto.

Nepasisekus lenkams su unijinėm užmačiom, jie ir toliau nesiliovė veikti prieš Lietuvą bei josios savarankiškumą. Lenkų rašytojas Ožechovskis paskelbė piktą pamfletą, šmeižiantį lietuvius. Radvila Juodojo įtakoje, spėjama, kad tuometinis Vilniaus vaivada Rotundus (Augustinas Mieleckis), atsakė lietuvių garbę ginančiu leidiniu „Lenko pasikalbėjimas su lietuviu“. Gudrus diplomatas, gerai pramatinantis lenkų užmačias, nepraleido nei vienos progos užkirsti tiems kėslams kelią.

Radvila Juodasis tuometinės Lietuvos viešajame gyvenime suvaidino taipgi originalų vaidmenį: jis buvo vienas Lietuvos reformacijos rėmėjų ir šalininkų. Bet ir šioje plotmėje jis visų pirma žiūrėjo vien Lietuvos valstybės interesų. Lenkų prof. S. Kot, vienas geriausių Lietuvos reformacijos žinovų, savo 1953 m. viename leidinyje (La reforme dans le Grand Duché de Lithuanie) rašo, jog kada 1565 m. miręs Radvila, tai Lenkijos kalvinistai atsiduso, nes tai jis (Radvila Juodasis), kuris skyręs Lietuvą nuo Lenkijos, kaip šitaip rašė vienas to laiko šveicarų reformatų.

Senosios Lietuvos valstybės gyvenime Radvila Juodasis buvo vienas iš pačių žymiausių Lietuvos kanclerių. Buvo duomenų, jog jis, jei Žigimantas Augustas būtų miręs, Radvilai Juodajam dar gyvam esant, Radvila būtų likęs Lietuvos Didžiojo Kunigaikščiu. To kaip tik labiausiai bijojo lenkai, kurių jo ypač nekenė už kietą Lietuvos reikalų gynimą. Tai atsispindi nors ir negausiose lenkų raštuose apie Radvilą. Tuo labiau mes istorijoje turime iškelti Radvilo Juodojo asmenį ir jo kovas dėl Lietuvos valstybės savarankumo.

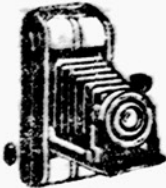
ST. ZABRODSKAS

Miesto ir namų statymo KONTRAKTORIUS

Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išdirpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.

Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.

2040 West 52nd Street, Tel. PR. 8-7887 CHICAGO, ILL. 60609

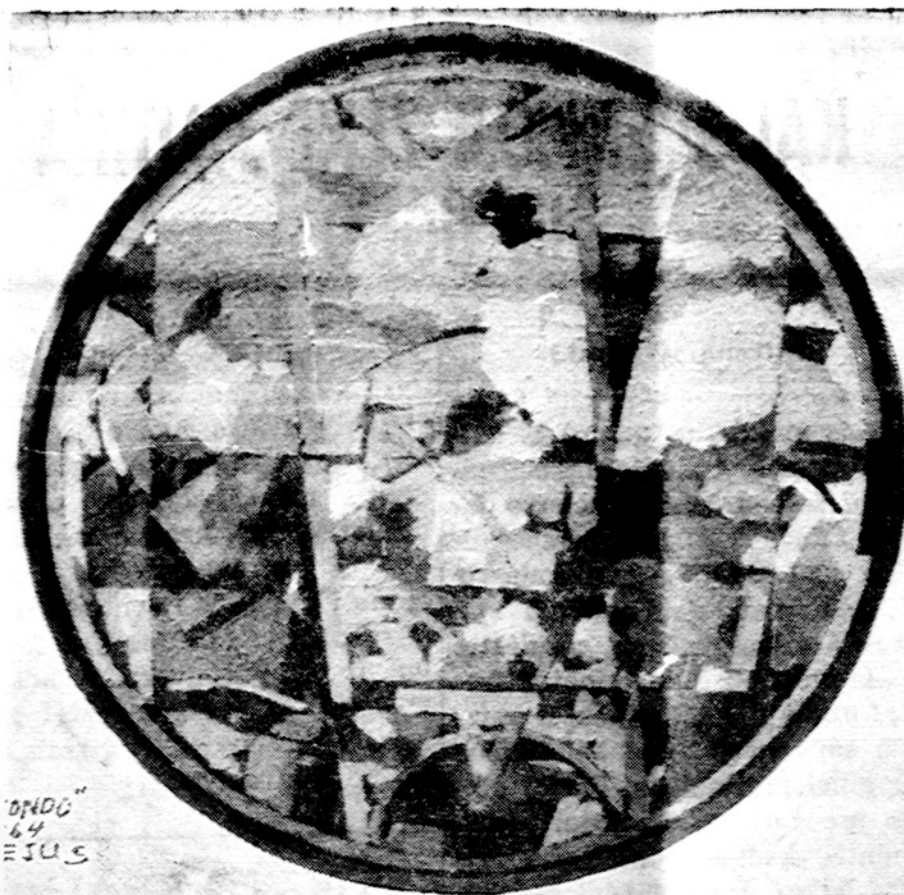

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street Chicago 29, Illinois Tel. PR. 6-8998

Kęstutis Zapkus

Mažasis tondo (aliejus, 1964)

Kaip žalojamas senasis Vilnius

Vilniaus „Literatūros ir Meno“ (nr. 20) savaitraštyje inž. arch. J. Glemža pateikė duomenų apie Vilniuje savotiškai vykdomą kultūros paminklų apsaugą ir ypatingai apie Vilniaus senamiesčio rekonstrukciją. J. Glemža patvirtina, kad architektūrinių paminklų (sovietiniu terminu variant) — bažnyčių rekonstrukcija reiškia bažnyčių pavertimą sandėliais, paveikslų salėmis, muziejais ir pan. Jau anksčiau skelbta, kad šv. Kazimiero bažnyčia buvo paversta Vilniaus ateistiniu muziejumi. Dabar paaiškėjo, kad Pranciškonų vienuolyne numatyta įrengti Lietuvos Architektų sąjungos patalpas ir... turistinį viešbutį, Bernardinų bažnyčia atsidursi visai blogoje būklėje ir dabar siūloma joje įrengti šalia esančio Dailės instituto nuolatinių studentų darbų parodą. Pagal Glemžą, būtų atliekamas „svarbus visuomenės estetinio auklėjimo darbas, Vilniuje atsirastų dar vienas meno židinys...“ Pagaliau, šv. Jono bažnyčia yra perėjusi savo „istorinio“ šeiminkinto — Vilniaus universiteto žinion.

J. Glemža ta proga iškelia visą eilę Vilniaus senamiesčio sužalojimo, sudarkymo faktų. Nors esąs senamiesčio rekonstrukcijos projektas, bet, Glemžos nuomone, jį vykdančios tebestovimo vietoje. Minėtas projektą buvo patvirtinusi Ministrų Taryba, bet, kaip dabar paaiškėjo, prieš keletą metų buvo gerokai apgadinta ir sužalota iš 18 amž. išlikusi vertinga Arklių, Biržų ir Čaikovskio gatvių sankryža, nugriauta visa eilė gyvenamųjų namų. Kai kur su architektūriniais paminklais neatsakingai elgiasi ir patys projektotojai. Pavyzdžiui, daržovių parduotuvėje Gorkio (buv. Didžiojoje) g. 10 nr. prieš porą metų buvo išlaužti 16 amž. skliautai ir suprojektuotas tariamai modernus interjeras. Vėliau neseniai buvo išgrautas dalis Vilniaus miesto gynybinės sienos. „Aušros“ kino teatre (netoli geležinkelio stoties) fasade buvo apnaikintos šaudymo ambrazūros, nes, jos kliudė kino reklamai įrengti. J. Glemža pasipiktinęs klausia: ar nebausti šio prasižengimo kaltininkai?

MARQUETTE PARKE — AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

Taupykite savo pinigus pas mus. O jeigu jau esate pasirodę įsigyti savo namus ir norite gauti paskolą, tai imkite ją Marquette Parke — Amerikos Lietuvių sostinėje, Chicago Savings and Loan bendrovėje, kur visada gausite teisingą patarnavimą, pelningą dividendą ir apdraustą savo santaupų saugumą.

Chicago Savings bendrovė jau 40 metų teikia įvairius finansinius patarnavimus šio didmiesčio ir jo apylinkių lietuviams. Tūkstančiai pasinaudoja jos patarnavimais. Kviečiame jais pasinaudoti ir Jus.

Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet stengiamės visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams ir visada siekiame finansinės stiprybės. Šios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsia tą pačią atsargią, protinę pinigų administravimo politiką, kuri apsaugo Jūsų santaupas ir neša Jums gerus dividendus.

HANDY HOURS

Monday 12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday 9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday .. Closed All Day
Thursday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday 9:00 A.M.-12:30 P.M.

Chicago Savings and LOAN ASSOCIATION

6245 So. Western Ave. Chicago, Illinois 60636 GR 6-7575

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMENIENE

Maskaradas

Smarkiai išreklamuota komedija — drama (bent taip ji vadinama spaudoje ir plakatuose) „Maskaradas“ yra niekuo neišsiskiriantis, eilinis amerikiečių filmas. Žiūrovų akį patraukia ir užintriguoja reklamuojami NKVD ir kitų kraštų policijos dalinių vardai, kad... jiems nedėkijama ir apsieita be jų pagalbos.

Veiksmas sukasi apie jauno įpėdinio pagrobimą. Remaulte, mičiškoje arabų karalystėje, pagrobiamas šeiko sūnus, 13-metis berniukas. Karališkoji žemė turtinga alyva. Prieš vaikui — princui tampa valdovu, regentas ketina tuos turtus perleisti rusams. O jie teisėtai turėtų atitekti britams. Įpinti įvairūs europiečiai — visi neišami tipai.

Valdai nepaprastai gražūs bei įdomūs. Vaidyba stipri, kiek paturinys leidžia. Aktoriai: Cliff Robertson, herojus, primėnas garsų James Bond. Jack Hawkins, britų slapstasis agentas, stebina nelaukta vaidyba šiaip jau labai savo garbingoje aktoriaus karjeroje. Gražioji Marissa Mell, jaunasis Christopher Witty ir kiti aktoriai dalyvauja šiame pilname nuotykių filme. Padorumo legionas klasifikuoja šį filmą suaugusiems ir jaunuoliams.

JAV filmas Cannes festivalyje

Šį mėnesį įvykusiame Cannes filmų festivalyje kritikų nuomonė, kaip barometras, svyravo JAV prištato filmo atžvilgiu. Ir tas nuostatas nepakilo aukščiau vidutinio klasifikavimo.

Daugelis žiūrovų filmą „The Collector“ labai susižavėjo, rasdami jį jaudinančiu bei originaliu. Kiti gi, priešingai, jautė kad jis nepilngysta tiems aukštesiems standartams, kuriuos pasistatydino pats sau režisierius William Wyler savo ankstyvesniose filmuose.

Toji psichopatinė drama yra daugiau Alfred Hitchcock stiliaus, negu Wyler, kuris sukūrė tokius nemirtingus filmus, kaip: „The Best Years of Our Lives“, „Ben Hur“ ir „Roman Holiday“.

Kritikai labiausiai išgyrė porą jaunųjų aktorių, ryškiausiai išsiskyrusių savo charakteriais.

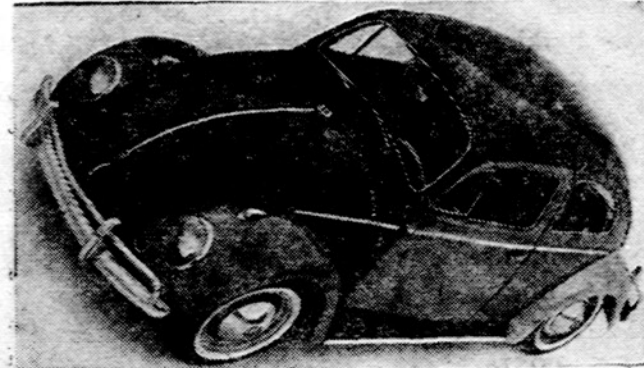
Čekoslovakai Cannes festivalyje

Čekoslovakai prisituntę į Cannes festivalį filmą „Obchod Na Korze“, kuriame liečia rasinius skirtumus bei karo nusikaltimus. Priedo už-

mar Kiof režisavimo. Tai jų aštuntas filmas, kartu surežisuotas.

Pagrindinę rolę turi 67 m. lenkų aktorė Ida Kaminska, prancūzų aktorė duklė. Filme ji vaidina senesnio amžiaus žydų krautuvinkę, kuri nesugeba susigyventi su ištrėmimo baisumais nacių okupacijos metu Čekoslovakijoje 1942 m.

VIETINIŲ IR IMPORTUOTŲ AUTOMOBILIŲ (Complete auto service) PILNAS TAISYMAS IR APTARNAVIMAS

ERWIN'S AUTO REPAIR, INC.
2218 West 69th Street, Tel. HE 4-6900
CHICAGO, ILLINOIS 60636

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvrt. 9-9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimą sąskaitas

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIMS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS:

ANTRD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v. PRIMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 5 v. v. SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

VANDER WAGEN

ANGLYS

SINCLAIR ALYVA

3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

NELAUKITE, nes rytoj gali būti pervėlu!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi šitiek neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI SIŲ kompanijų:

AMERICAN BONDING
AMERICAN INDEMNITY
CASUALTY MUTUAL
FIDELITY & DEPOSIT
FIRE & CASUALTY OF CONN.
GIBLARTAR INSURANCE
THE HANOVER
HIGHWAY INSURANCE
THE HOME
INTERSTATE
LASALLE CASUALTY
MANHATTAN FIRE & MARINE
MERCURY MUTUAL
MONARCH
NATIONAL UNION
NEW YORK FIRE
SECURITY INSURANCE
UNITED STATES FIRE
UNIVERSAL INSURANCE
WESTERN FIRE & CASUALTY
CALIFORNIA LIFE

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams Street Room 800
Telefonas CEntal 6-5206

Kultūrinė Kronika

120 METŲ NUO RAŠYTOJOS ŽEMAITĖS GIMIMO

Š. m. gegužės mėn. 31 d. suėjo 120 metų nuo mūsų literatūros klasikinės Žemaitės gimimo. J. gimė 1845 m. Bukantiskėje, Plungės valsčiuje, ir mirė 1921 m. Marijampolėje, kur yra ir palaidota.

Žemaitė priklauso tai žymiai mūsų rašytojų moterų grupei, kurios, nors ir gimusios, augusios ir brendusios sulenkėjusioje Lietuvos bajorijoje, tačiau devynioliktojo šimtmečio gale ir dvidešimto pradžioje lietuvių tautinio atgimimo poveikyje grįžo į savo tautos kultūrinę kamieną, sudemokratoję ir savo plunksnomis gana ryškiai praturtino grožinę lietuvių literatūrą. Šalia Žemaitės čia ta prasme prisimintinos: Satrijos Ragana, Lazdynų Pelėda ir Bitė.

Žemaitė dar ir kitu atžvilgiu yra tiesiog unikumas mūsų literatūroje. Nors bajoriškos kilmės, tačiau pačius pažėjusius savo gyvenimo metus praleidusi apskrovusi nepabaigiamais ir sunkiais, paprasčiausios valstietės darbas. Rašyti pradėjo jau sulaukusi 50 metų, Povilo Višinskio skatinama.

Jos apysakos, apsakymėliai ir apybraižos pasižymi sodriai realistiniu žodžio ir vaizdo sukir-

pimu, žmonių charakteriai nupešti tiesiog dievdirbiškai grubia skulptuote, bendrą dėmesį sutelkiant į ano meto dvaro ir kaimo santykius. Ilgesnieji ir būdingiausi jos kūrybos gabalai Marti, Topylis, Sutkai, Petras Karmelis, Sučiuptas velnias

Žemaitė P. Rimšos skulptūra

ir kit. ypač pasižymi šiomis Žemaitės kūrybos ypatybėmis ir yra tarpe išliekančių mūsų literatūros turtų.

Lig šiol pilniausiai surinkti Žemaitės raštai yra išleisti 1956 — 1958 metų laikotarpiu Lietuvoje šešiuose stambiuose tomuose.

Algimanto Kezio, SJ, nuotraukų paroda Chicagos Meno institute

Šiuo metu šito mūsų pirmajam nuotraukos menininko darbų paroda vyksta ypač savo eksponatus atrenkančiame Chicagos Meno institute. Paroda ten tęsis iki liepos mėn. 18 d. Ištatyti darbai patraukia lankytojų dėmesį, ypač nuotraukos meno specialistus ir mylėtojus. Meno instituto išsuntinjamame spaudoje biuletenyje "New Release from the Art Institute of Chicago" Martha Bennett King, pasekusi Algimanto Kezio gyvenimo ir mokslinimo si kelią, toliau rašo: "1964 m. Tėvas Kezys parengė nuostabią puikią New Yorko Pasaulinės parodos fotografinę apžvalgą. Iš tikrųjų profesionalų fotografų ir eilinių parodos lankytojų, mėginusių šią fantastišką parodą foto aparatu vaizdan suimti, jis vienintelis sugebėjo pateikti asmeninę, originalią sužetotą sampratą, kas

kitų bandymuose atrodė neįmanoma išreikšti. Keturiolika šių paveikslų ištatyti šioje parodoje. Su jais drauge ištatyti ir 22 jo ankstesnių darbų pavyzdžiai iš įvairių vietų ir įvairių sužetų.

Drąsus naudojimas didelės apimties ir sudėties paveikslų, žerintieji šešėlių ir tyros šviesos gretinimai teikia žiūrovui netikėto malonumo ir nušviečia daiktų sąlytį erdvėje. Niekas šito taip gerai nenusako, kaip garsusis Tomas Akvinietis: "Visuma, darma ir šviesa".

Tėvas Kezys yra surengęs savo fotografijų parodas Detroito, Clevelande, Chicagoje, Philadelphijoje ir New Yorko. Daug jo fotografijų tilpo įvairiuose žurnaluose ir kitokiuose leidiniuose, ypačingai "Šventojo Aukoje", lietuviškoje paveikslų knygoje apie Mišias, kuri tik šiemet buvo išleista".

• Amerikiečių dėmesys Kęstučiui Zapkaui. K. Kazimir Galarijoje, Chicagoje, vykstančioji mūsų dailininko paroda šio didmiesčio spaudos visą laiką yra ryškiai pastebima. Be ankščiau minėtų kai kurių laikraščių palankių recenzijų, praėjusio sekmadienio "Chicago Sun - Times" savo kultūrinio puslapio, dėdamas per keturias skiltes didžiulę K. Zapkaus paveikslų "Kompozicija su keturiomis apskritimais" nuotrauką, dabartinę mūsų dailininko kūrybą apibūdina:

"Kęstučio Zapkaus spalvingi piešiniai, sudaryti iš kartojamų kvadratų bei kitokių pavidalų, kuriuose mažesni tematiniai kontūrai yra nepakartojamai įvairinami. Jis klasiškai pateikia vienybės įvairybę pavyzdžių, naudodamas spalvą, kaip konturpūktą formai, kas drauge vienija visą paveikslą ir groja nesibaigiančias variacijas mažose ploteliuose...

Nuo labai tapybiško laisvų brūkšnių stiliaus Zapkas yra perėjęs prie naujo, kurį būtų galima pavadinti piešimas kieta briauniu pūktu...

Kai kurie jo paveikslų pavadinimai įtaigoja muzikines analogijas, ir pirminis visiško vienodumo įspūdis greit virsta užburiančiu susižavėjimu beribe detalių įvairybę".

• Pasikalbėjus su Donelaičio vertėju ir vokiečių kalba. Heidelbergo, Vokietijoje, leidžiamas literatūros mokslo žurnalas "Mickiewicz Blaetter" 27 nr. paskelbė dr. Hermann Budensieg išverstą K. Donelaičio "Metų" pirmąją dalį — "Pavasario linksmybės". Šiuo metu laukiama vokiečių literatūros kritikų pasisakymų. R. Berlyne gyvenęs "Tiesos" korespondentas L. Stepanauskas "Tiesoje" (geg. 18, nr. 114) pažymi, kad dr. Budensieg vertimas toli prašoktas praėj. šimtmečio pabaigoje darytąjį L. Pasarge vertimą. Stepanauskas džiaugiasi, kad Budensieg parašęs ne tik straipsnį apie Donelaitį, jo kūrybą, bet pasistengęs tame pačiame Heidelbergo žurnalo numerioje įdėti ir kitų lietuvių poezijos pavyzdžių — Maironio, S. Nėries, A. Churgino, J. Degutytės ir E. Astramsko eilėraščių. Neseniai Budensiegui per Rytų Vokietiją vykusį į Varšvą, Stepanauskas su juo kalbėjosi. Patyręs, kad jau paruošta spaudai ir Donelaičio "Rudens gėrybės", verčiama "Žiema", Budensieg, kurio į vokiečių kalbą išverstas Mickievičiaus "Ponas Tadas" buvo teigiamai įvertintas, dabar pasisakė kovosiąs, kad ir Donelaičio "Metai" Varšuvos laimėtų naujus horizontus.

• Kaip Lietuvoje pasmerktas prieš N. Lietuvą nukreiptas filmas. Lietuvoje pagamintas vadinamas filmas — pamfletas "Tra - ta - ta" neturi sėkmės. Partijos laikraščiai pripažįsta, kad šis spalvotas filmas sukėlęs daug ginčų. Scenarijų filmui parašė G. Kanovičius su I. Rudu, režisavo R. Vabalas.

Kaip filmą įvartino Lietuvos visuomenė, ryškiai pavaizduoja "Komj. Tiesoje" paskelbti įvairių skaitytojų — žiūrovų balsai. Istorikė R. Žepkaitė nurodė, kad filmas buvęs skirtas "buržuazinės Lietuvos ir Lenkijos santykiams dėl Vilniaus" atskleisti. Bandyta parodijos forma paaukti anuometinę Lietuvą ("Centija"), Lenkiją ("Grošiją"), buv. Tautų Sąjungą, N. Lietuvos kariuomenę ir pan. Tačiau pagal Žepkaitę, Lietuvos kovos dėl Vilniaus idėja buvusi paversta kažkokia beprasmiška kova dėl smėlyni. Filme ne kartą buvo nusikalsta istorinei tiesai. Kėdainių raj. mokytoja M. Vaicekauskienė pastebėjo: "Filmas mane apstulbino blogiausia to žodžio prasme. Buvau apviltas...". Vilniaus universiteto stud. R. Kalkio nuomone: "Tokie filmai pasmerkti trumpam gyvenimui". Pagaliau, Panevėžio komjaunimo komiteto sekr. R. Cukuras pabrėžė: "Nuosirdžiai gaila talentingų Panevėžio dramos teatro aktorių. Jie atrodė pasigailėjimo vertais pastumdėliais". Pats laikraštis skaitytojų balsams pateikė antraštę: "Garasas didelis, o šūvio nėra".

• Prof. J. Balčikonis apie J. Ostrembskio gramatiką. Kalbininkas prof. J. Balčikonis rašo ("Tiesa", geg. 20, nr. 116) apie Lenkijoje, Poznanėje iš spaudos išėjusį prof. J. Ostrembskio lietuvių kalbos istorinės lyginamosios gramatikos naują tomą — "Žodžių daryba: Jan Ostrembski, Gramatyka języka litewskiego, tom II, nauka o budowie wyrazow". 416 psl. Tos gramatikos 1956 m. išėjo III t. — morfologija, 1958 m. — I t. — fonetika. Naujame tome autorius parodo, kam ir kur vartojami tam tikros darybos žodžiai, ką reikią įvairios priesagos, kaip jos susidarę, kaip kirčiuojami žodžiai su tomis priesagomis. Lietuvių kalbos faktai palyginti su latvių, prūsų ir slavų, su kitomis indoeuropiečių kalbomis. Prof. Balčikonis veikale rado netikslumų ir čia pat pripažįsta, kad tai nestebina, nes darbas buvęs rašomas toli nuo gyvosios kalbos ir autoriui prieinamų šaltinių. Šiaip visas Gramatikos mokslas esąs išdestytas labai suprantamai ir aiškiai.

REMKITE "DRAUGA"

Trūkumai bei "brokai" Lietuvoje atliekamoje muzikoje

Lietuvoje dažniau skelbiami pasididžiavimo kupini balsai apie lietuvių muziką pasiekimus, koncertus Lietuvoje ar Sovietų Sąjungoje. Rytų bloko kraštuose ir kitur Lietuvos styginis kvartetas yra du kartus (Budapešte ir Lježe) išskovoje tarptautinius atžymėjimus, o 1962 m. Sovietų Sąjungos jaunųjų kompozitorių varžybose du jauni lietuvių kompozitoriai (A. Bražinskas, T. Makasinas) buvo taigai nugalėtojai. Vis dėlto muzikos gyvenime esama ir šėšėlių. Trūkumų. Muzikinių veikalų atlikimo kokybė — tai klausimas, kuris jaudina ne tik pačius muzikus. Muzikologas, meno mokslų kandidatas J. Gaudrimas apie jį paskelbė būdingų minčių "Literatūros ir Meno" laikraštyje (nr. 15).

Žinoma, šalia pagrindinio trūkumo — atliekamų kūrinių kokybės — J. Gaudrimas paminėjęs ir įprastinius partinius reikalavimus: esą tenka kovoti ir prieš beidėjiskumą, prieš "buržuazinės ideologijos" pasireiškimus, prieš primitivizmą, formalizmo recidyvus. Visi tie priekaištai liečia visus ir visų kartų lietuvių kompozitorius.

Pirmasis J. Gaudrimo paliestas klausimas — atliekamos muzikos kokybė. I ją kreipiamas ne daug dėmesio. Pvz. Vilniaus operos solistai "pasitempia", savo partijas tinkamiau atlieka dažniausia tik tokiu atveju, kai Vilniaus teatre gastroliuoja kuris užsienio dainininkas. Lygiai tas pats, kai lietuvių pasirodo Maskvoje ar kitur rengiamose dekadose ar lietuvių meno reprezentaciniuose vakaruose. Čia ir klausama, kuo kalbas eilinis operos ar baleto mėgėjas Lietuvoje, jei jis, pagal Gaudrimą, "sceną mato ir girdi žemiau savo galimybių vadinančius ir dainuojančius solistus, apsiuršusius dekoracijas, nudėvėtus kostiumus".

Nusiskundžiama ir menku teatro solistų paruošimu. Teatrų sluoksniui nusiskundžia, esą, nėra kam dainuoti, nes konservatorija blogai paruošianti solistus. Konservatorija, savo ruožtu, priekaištą teatru, kad jos paruošti solistai perkraunami darbu, dainuoja ne jiems skirtas partijas ir pan. Minėtose įstaigose esančios meno ar mokslo tarybos nepasirūpinančios atitaisyti padėties. Kai tiek daug trūkumų, tai, klausia J. Gaudrimas, ar būtų patogus (publikai ir teatralams) keltis į statomus naujus operos ir baleto rūmus?

Kelia rūpestį ir įvairių muzikinių kolektyvų meno lygis. Pagal Gaudrimą, Valst. filharmonijos orkest-

ras tobulėjas ir gal ateisias metas, kai jam nebūsianti gėda pasirodyti ir už Lietuvos ribų. Vilniaus radijo choras tepasirodo tik studijoje ir neišdrįsta koncertuoti platesnei visuomenei. I periferiją tevyksta Valstybinis dainų ir šokių liaudies ansamblis. Čia Gaudrimas klausia: "Nejaugi tokia sena chorinės muzikos tradicijomis šalis, kaip Lietuva, nepajęgtų išlaikyti dviejų profesionalių chorų?" Geri atlikėjų kolektyvai galėtų paskatinti ir kompozitorių kūrybą. Pastaruoju metu visai nebegirdėti apie lietuvių pučiamųjų ansamblių koncertus.

Būdinga, kad šių dienų Lietuvoje bene geriausiai sekasi estradinės (lengvosios) muzikos orkestrams — jų veikia trys. Jauniausias jų kolektyvų, "Nemuno žiburiai", yra koncertavęs Ukrainoje ir Užkau-

Pristatome Visokių Rūšių STATYBĄ IR NAMŲ PATAISYMŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.

3039 S. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Raštinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadienio iki 3 val. p. p.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimams, metalui aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

ST. ŠARAUSKAS, dipl. automatinio transmisijų ir motorų specialistas, prie transmisijų išdirbės 12 metų, PAŽANGOS garaže, SINCLAIR gazolino stotyje, atidarė transmisijų ir motorų taisymo skyrių. PAŽANGOS garaže atliekami ir kiti darbai: MAŠINŲ IŠLYGINIMAS, (BODY) dažymas ir daug kitų darbų.

2637 W. 47th Street, Tel. LA 3-9663
CHICAGO 32, ILLINOIS

STANDARD FEDERAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef. — Virginia 7-1141

TURTAS — \$90,000,000.00 REZERVAI — \$8,800,000.00

Vienintelė lietuviška bendrovė Chicagoj mokanti dividendus kas 3 mėnesius. Dabartinis dividendas 4 1/4 % visoms taupmenoms.

PASKOLOS NAMAMS ĮSIGYTI AR TAISYTI PRIEINAMOMIS SĄLYGOMS

VALANDOS:

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 val. vakaro

Antradieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 4 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 iki 12 val.

Trečiadieniais nedirbama.

JUSTIN MACKIEWICH,
Valdybos pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas

DRAUGAS, šeštadienis, 1965 m. birželio mėn. 5 d. 7

kazės miestuose. Tie kolektyvai, pasiekę neblogą lygį, pasižymi ir auklėjimo stoka. Gaudrimas, pernai su "Žiburiai" keliaus traukiniu į Maskvą, pastebėjo, kad pakeliui tuštėjusios bonkos, girdėjosi keikimai, pakeliui teko labiausiai "pasivymėjusi" išlaipinti, o pačioje Maskvoje kai kuriuos pasitike uniformuoti pareigūnai... "Tiesiog gėda už savo respubliką", nusiskundžia J. Gaudrimas.

Už kokybę tenka kovoti visur. Esą, spaudoje dažnai rašoma apie blogai pagamintą avalynę, apie laiku neatliktą namų remontą ir pan. Dabar atėjęs metas pradėti kovą ir prieš "broką" muzikos srityje.

Nevykęs koncertas, blogas spektaklis, žemo lygio muzikos kūrinio atlikimas, menkavertės gastroliavimas, nemokšos rankose muzikos mokslo baigimo diplomas, Gaudrimo žodžiais, nemenkesnė žala, negu blogai pasiūtas rūbas. (E.)

Kaip padidėjęs kūnas reikalauja dvasios prieauglio, taip technika ilgisi mistikos. Išganymas ateis ne smerkiant industriją, bet ją pasvečiant. Šiais matematiniais loikais, kurie miršta nuo skaičių, reikėtų atsominti, kad skaičiavimo mokslas gal būtų gyvą ryšį su rožančiumi.

C. B. Verier

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9600

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS

4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO
Mr. NELSON
SAVININKO

SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA

Geriausios gėlių vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų

2448 West 63rd STREET

Telef. PE 8-0833 PR 8-0834

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET

Telef. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE

Telef. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA

Telef. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE.

Telef. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Telef. YARds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE.

Telef. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Telef. YARds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL.

Telef. OLYmpic 2-1003

Spygliniai ir Dvyniai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

Padų kasytojo pareigos

Seniau karaliai turėjo juokdarius. Taip sakant, buvo labai linksma ir karaliui ir juokdariai. Bepiga buvo turtingam, gi šiais laikais visi turtingi, juokdariai išėjo iš mados, gi žmogui vis tiek reikia gyventi, kad kas nors paguostų. Taigi, šiais laikais visi baisiai nori įsigyti padų kasytoją, o kai nerandama, tai jo pareigas, taip sakant, gali gerai atlikti ir mūsų spauda. Juk kam gi kitam ji reikalinga? Va, žmogus pareini iš darbo, atsipūti, pasižiūri televizijos, nuplūsti žolę ir suskaičiuoti procentus. O paskui skaitai laikraštį. Vis sutikimai, jubiliejai, visokios šventės ir visokios programos net miela. Vis gerai, vis stebuklingai, vis nuostabiai, vis žvaigždžių žvaigždžiausiai. Tiesiog malonumas skaityti, ir virškina geriau ir jokie ten daktarai geresnio priedo žmogaus savijautai nebeįgalvotų. Malonu, gera, jauku. Visi lietuviai niekas daugiau tik vaidintojai, nuostabūs šokėjai, tiesiog i pelus sumala visus ligi šiol atsiektus meninius laimėjimus. Skaitai, ir niekas tavęs neerzina, malonu, net gera. Niekas netrukdo patriotiško valgio dešrų, kopūstų ar kugelio virškinimui. Taip ir turi būti. Tokia juk ir laikraščio pareiga.

Tiesa, pasitaiko kokių nors nesubrendusių, kurie paima ir parašo, kad kas nors nelabai gerai nupaisė, nelabai gerai dainavo ir iš viso nebuvo žvaigždžių žvaigždžiausias, aukščiausias, nenešė, taip sakant, dainos ir muzikos bangomis mūsų tiesiog i Lietuvai. Visi tokie rašėjai reikia perduoti mūsų veiksniams, kad juos nubasautų, kokių nors ilgų prakalbų priverstų klausyti, ar kur nors i kokias valdybas išrinktų. Juk tokie parašymai, kad para dala nelabai gera buvo, kad nelabai gerai vaidino ar dainavo, yra tiesiog kenkimas lietuvių reikalui, o tokių žinių skaitymas gali tiesioginiai pakenkti patriotinio valgio virškinimui. Mūsų spauda turi eiti ne kokio ten tariamo vertintojo, bet padų kasytojo pareigas.

Spauda yra reikšmingas dalykas, bet jei ji nieko negiria, jei ji žmogaus nekalia i žvaigždžių, kur ten kokie astronautai skrajoja, tai ta spauda yra tikras mūsų priešas, o ne tarnaitė. Spauda turi būti mūsų garbintoja ir mūsų gynėja, o gi padus kasydama, turi labai švariom pirštinėm mūvėti, kad, gink Dieve, koks nors nagelis nebrūkšteltų per skaudžiai. Šiais laikais viskas yra labai precizi-

Žmogus šiais laikais negali gyventi vien tik duona, jis turi turėti ir kredito kortelę.

ziška, tai koks nors mažas nago netikslumas gali ištisus dešimtmečius aukštųjų būsimis skriejančią žvaigždę, kaip kokį nemokšiką subūdavotą rusišką satelitą, žemėn nuleisti.

Jeigu žmogus turi pavalgyti, nešioji nailonus ir sklepas tavo gerai įrengtas, tai ko tau daugiau bereikia. Nieko nereikia, tik padų kasytojo, kad tavo garas didėtų, ir vis kiltum i tas nuostabias aukštumas. Spauda turi tau papades glostyti, kad tavęs koks nors neramumas negrauztų ir tavo miegui ir kraujo spaudimui nekenktų. Laikraštis juk turi rūpintis žmogaus sveikata.

Jeigu laikraštis nieko negiria, o tik konstatuoja faktą, tai nesupranta, kam jis reikalingas. Juk faktų žemėje kaip šieno visur. Mum faktų nereikia, o kartais dar ir nelabai švelniai pateiktų, mums reikia padų glostymo, nes juk be to bus sunku kelti sunkiais tremtinio keliais. Sunkios tremtinio dienos, kiek pastangų reikia svoriui numesti, ar išsimušti iš kokios nusisusios lietuvių kolonijos i užmiestį. Jeigu aš tokiose sunkiose sąlygose dar veikiu, dainuju, šoku, paisau, tai spauda turi užsimerkusi mane girti, nes juk jos ir pareigos tokios. Piktų kalbų aš ir darbe iš boso prisiklausau. Prisiklausau jų ir šeimoj, su žmonom, vyrais ar giminėm besišodžiaujant. Laikraštis turi eiti garbingas padų kasytojo pareigas, tai jis išsilaisvys pačioje aukštumoje, kaip išsilaiskė karaliaus juokdariai, kurie neištrinami iš istorijos. Taigi, tepasitempia mūsų spauda, ir tas garbingas padų kasytojos pareigas eina vis kaskart geriau, kad šioji mūsų žiaurioji tremties pakalnė taptų amžinai išgirtųjų ir išgarbintųjų žeme.

P. J. K.

Balys Pavabaly

SPACE RACE

Kai ant žemės daros ankšta, Išgalvoti reikia mankštą: Kilt aukštyn širdim ramia: Jokio biznio su žeme!

Nukeliauji pas Perkūną, Kad ištrauktų tavo kūną Iš New Yorko netvarkos Ir iš moterų traukos.

Skindams laurus už tą triušą, Sutinki ten draugų rusą, Mauna jis dangaus gatvę Dar greičiau nei už tavę.

Ir numauna i žvaigždyną, Ten dešras nuo medžių skina, Kai i Rusiją sugrįš, Dešromis gatves išgrįš.

Tau New Yorkas dūšia trunkia, Šimtas moterų ten laukia, Reikia mest paikas svajas Ir sugrįžti vėl pas jas.

Sutinki ju visą šimtą, Ir dainuojai dainą rintą: Niekas nieko neįsiras Tobulesnio už dešras!

"Akėdros"

Nuo darbo aptemo akys ir apkurto ausys

"Naujiene" gegužės 6 d. numeryje tilpo straipsnis, kuriame laikraštis išreiškia didelį susirūpinimą, jog Marquette Parko Namų savininkų dr. jos ruoštas vakaras "Draugui" paremti labai pavyko. Esą kalbėjo tarp kitų ir konsulas dr. P. Daužvardis. Pabaigoje straipsnio autorius tvirtina: "Žmonės negalima per daug užkrauti. Negalima didelės naštos krauti ir sunkiai dirbantiems namų savininkams".

Tikrai negalima užkrauti darbo nei namų savininkams, nei "Naujiene" redakcijai, nes per tuos darbo sunkumus ir akys aptemsta ir ausys apkursta, net konsulas tame vakare ne tik nekaltėjo, bet ir iš viso nebuvo.

"Dirva" grandinėles nenutraukė

"Drauge" ne kartą buvo rašyta, kad tikintieji nekreiptų jokio dėmesio i "visokias Šv. Antano grandinėles, kuriose reikalaujama perrašyti 13 kartų maldas, o paskui jas persiusti kitiems ir tos grandinėles nenutraukti, nes skelbiama, kad už grandinėles nutraukimą bus sunkios bausmės. "Dirvos" redaktorai, matyt, išsigando, kad tos grandinėles nutraukimas neužtrauktų nelaimių, todėl tą grandinėle padidino ne tryliką kartų, bet išspausdino balandžio 21-23 d. numeruose. Ir sakyk, kad mūsų spauda nepasitarnauja geram. "Dirvos" redaktorai, ja pasinaudodami, paskleidė Šv. Antano grandinėle tūkstančiams ir dabar už tai laukia laimiu.

Sovietų vadai svarsto naujus žemės ūkiui pagerinti planus. Korespondentai iš Maskvos praneša apie milžinišką naują penkių metų žemės ūkio planą, kurio išlaidos sieksiančios 78 milijonus dolerių. (Iš spaudos)

Naujojo milžiniško žemės ūkio penkmečio vykdymas sovietijoje.

Jaunimo kongresas ir senimas

"Tė spaudoje matytųjų pavardžių sprendžiant, atrodo, kad kai kurių komitetų nariai bus gerokai prailę prie pliktėlėje. Mes nieko prieš senstėjusius, tačiau kartais gali būti juokinga, jei jaunimo kongresą bandytų tvarkyti žmonės, belaukia, ar jau turį anūkų".

"Ateitis", nr. 4.

LAIKAI, RAŠTAI IR MEILĖ

Meilė senoviškai

— Dabar ir kaime piršliai jau iš mados. Turim viską išsiaiškinti patys — mudviejų vienų reikalas.

— Bet ką mudu turim aiškinti?

— Kalvatis išraudo dar labiau, ūmai susigėdąmas.

— Atleisk, Julai, — aš nieko nesuprantu.

— Matai, man jau beveik atrodė laikas...

— Laikas kam?

— Na, paprašyti tavo rankos. A. Baranauskas, premijuotas romanas "Karklupėnai"

Meilė atomiškai

"Pritraukiau ją prie savęs, o ji, kaip maža mergytė, žvelgė i

Vyriausybė pensininkams vieną gydymo planą nori įvesti, daktarai kitoki, o graboriai nenori jokio. Čia i paciento palatą įeina vienas iš tų trijų grupių atstovų.

NEKENKSMINGA KRONIKA

— Kansas miesto parke yra užrašas: "Nežaiskite sviediniu, nesiveskite šunų, nevažinėkite dviračiu, neužmirškite, kad tai jūsų parkas".

— Montanos valstybėje "Western News" laikraštis skelbia:

"Kreipiuosi i asmenį, kuris pereitą rudenį pavogė įvairius įrankius iš mano automobilio, kad jis raštu patvirtintų tą faktą."

Toks dokumentas man reikalingas gavimui nuolaidų, mokant imane tax".

— "Avondale Sun" skelbia, kad prie vienos mokyklos esančio užrašo — "Vaziuokite atsargiai, mokiniai vaikšto", mokinys pridėjo: "Palaukite, kol eis mokytojas".

— Kai prašys vėl naujo stiklo alaus, neužmiršk, kad turi inkstus ir žmogą. (Užrašas vienoj svetainėj.)

Apie savo portretą

Br. Raila "Dirvoje" apie savo portretą, kurį piešė dail. J. Pautienius, sako: "Tas Pautienius kūrinyse man labai patiko". O vėliau pridėjo: "Šiaip jau tapybiškai portrete man labiau patiko kaklaraistis ir marškinų apikaldė".

Realistinė patriotika

"Esi žymiai nusiteikęs prieš vestuves su svetimtaute. Man po vestuvių būtų smagu, parėšęs namo, pavalgyti kugelio, cepelinų ir lietuviškų kopūstų su dešrom".

Studentas iš Urbanos

— "Kadangi negyvename rojuje, kur tik viena žvė būtybė paraudoja, kurios tautybė nereikia rūpintis, šių dienų lietuvių jaunuolio problemos daug skiriasi nuo senoviško Adomo".

— "Akademine Prošvaitės".

— Aš nesu vien tik Senojo Įstatymo išpažinėjas, tai yra aš nesu apipiaustytas.

VI. Skaitas

— Anglijoj Harry Myatt išdirbo 70 metų toje pačioje alaus darykloje. Savininkas suteikė jam teisę iki gyvos galvos gerti, kiek tik jis nori alaus šimtinėje geriausių aludžių Anglijoje. Myatt, kuris jau yra 82 m. amžiaus, gana brangiai atsisė savo globėjams, nes jis kasdien dar išgeria po 12 butelių alaus.

Susimaišė kasdienybės piliečių galva. Ir jis nedrąsiai klausia — pagaliau gi ką, kada ir kaip galima ar negalima rašyti i tą laikraštį. Vieni sako taip, gi kiti pataria anai. Ir tu man susigaudyk! Vienas dienraštis net buvo išleistas tam tikslui specialiai knyga — bet kol parašysi laišką ir ji išsiųsi, ir kol tau ten tą knygą supakuos ir atsiųs, ne tik pasens visi svarbieji įvykiai, bet gali net ir tulžies tekėjimas pakriksti!

Kadangi mes žurnalizmo abėcėlę pusėtinai išmokom jau prieš keletą metų, o pažangieji net bando raidę prie raidės lipdyti, tai pats laikas kibtį mandresnėn knygon — stačiai i žurnalizmo elementorių!

Kadangi mūsų spaudos apstu kaip grybų po lietaus, o rašan-tieji pageidaujami kaip barvykai Amerikoj, viltys pamatyti savo juodas rankraščio rai-

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

Pusiau slapta!

ŽURNALISTINĖS TEMOMIS

TELEFORAS VĖSULIS

Praeities užmirštų įvykių ba-loje jau seniai paskendo garsusis kultūrinio nuosmūko manifestas, kartu sumurkdindamas didelių ir mažų kultūrininkų kultūros pakėlimo viltis, planus ir užsimojimus.

Bet spauda eina kaip ėjus. Dideli ir maži kultūrininkai veiks-niai ir pretenduoja i veiksnius, ir šiaip negirdėti piliečiai, jos puslapiuose, po seno baslius nusitvėrę, vanoja vienas kitą, ir mūsų kultūra, kaip tas baromet-ras, tai kyla, tai krinta.

Visi šie mūsų kultūros ir spaudos reikalai būtų riedėję senų ir gerai išvažinėtu vieške-liu, jei vienas Chicago žurna-listas, prieš keletą metų, nebū-tų pradėjęs mokyti žurnalizmo abėcėlės.

Po pirmosios abėcėlės pamokos, spaudos puslapiai virto žiauriausios kovos lauku. Kas-dieninėm problemom spręsti tin-ką basliai buvo skubiai pakeisti stambesniais raštais ar net gumbuotomis kuokomis. Raša-las tekėjo kaip kraujas.

Susimaišė kasdienybės pilie-čių galva. Ir jis nedrąsiai klau-sia — pagaliau gi ką, kada ir kaip galima ar negalima rašyti i tą laikraštį. Vieni sako taip, gi kiti pataria anai. Ir tu man susigaudyk! Vienas dienraštis net buvo išleistas tam tikslui spe-cialiai knyga — bet kol parašysi laišką ir ji išsiųsi, ir kol tau ten tą knygą supakuos ir atsiųs, ne tik pasens visi svarbieji įvykiai, bet gali net ir tulžies tekė-jimas pakriksti!

Kadangi mes žurnalizmo abė-cėlę pusėtinai išmokom jau prieš keletą metų, o pažangieji net bando raidę prie raidės lipdyti, tai pats laikas kibtį mandresnėn knygon — stačiai i žurna-lizmo elementorių!

Kadangi mūsų spaudos apstu kaip grybų po lietaus, o rašan-tieji pageidaujami kaip baravykai Amerikoj, viltys pamatyti savo juodas rankraščio rai-

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

— Ar šis čia anksčiau buvęs? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veidė aš gavau II-me pasauliniame kare.

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

des baltuose spaudos puslapiuo-se lengvai gali išsipildyti.

Pirmas naujos žurnalizmo profesijos uždavinys bus suda-ryti periodinės spaudos sąrašą ir jį padalinti i dvi dalis — laik-raščių ir žurnalo. Žurnalo są-rašą tada tuoj reikia mest i šiukšlinę, mat, mūsų žurnalai yra gana aukštos kultūros, ne vienam gali labai greitai dingti visas žurnalizmo entuziazmas.

Atmintinai išmokė laikraščių sąrašą ir susidare šiojią tokią nuomonę apie mūsų periodinę spaudą, galime pasirinkti būsi-mus mūsų raštų skleidėjus.

Patartina, kiek galima arčiau, sutaisyti laikraščio charakterį su mūsų pačių charakteriu. Pa-vyzdžiui, nepatartina "Vienybę" siųsti straipsnių apie kolchozų nuosmūkus, kaip ir "Naujie-noms" apie atgyventus cilišius idealus. Tokios nedėkingos kombinacijos gali lūdnai baig-tis.

Pradėdami rašyti, rašykime per kalnę, nes kam gi smulkintis ir slėpti savo naujai įgytą ta-lentą. Tegu mūsų išmintį skai-to visa Amerika.

Ir jau esame pasiruošę pra-dėti savo pirmąjį kūrinių. Bet apie tai kada nors vėliau.

— Velniam tau mene reikia žmogaus! Ar neužtenka paukš-telio?

Juozas Švaistas

— Nelaukime lavono. Klubai gali paminėjimus rengti ir ne-numirę.

Bern. Brazdžionis

Dantistas motinai: "Dabar jūsų berniukui užtaisytas dan-tis, ir žiūrėkite, kad bent valan-dą nieko neįkastų".

— Žinote, mano žmona tiek daug išleidžia pinigų, kad mane-vaug i pamišimą, — skundžiasi vyras savo draugui.

— Tai kodėl tu jai to nepa-sakai? — klausia kaimynas.

— Ne, man lengviau kalbėtis su kreditoriais, — paaiškina vy-ras.

Spyglininkai rašo

Kas turi pinigų, Tam tarp dantų Havana, O kas neturi jų, Kūrena pypkę seną.

Kas turi pinigų, Vairuoja kadilaką, O kas neturi jų, Pėsčiom jo vedž seka.

Kas turi pinigų, Madridė sau gyvena, O kas neturi jų, Prie tuščio išdo stena.

Kas turi pinigų, Havajuos jautį kėpa, O kas neturi jų, Ant duonos duoną tepa.

Kas turi pinigų, Su Kuba biznį daro, O kas neturi jų, Tas bijo rausvo maro.

Kas turi pinigų, Tam laisvė — pieno puta, O kas neturi jų, Tik savo barzdą skuta.

Kas turi pinigų, Kyla aukštyn kaip dūmai, O kas neturi jų, To centais kyla rūmai.

Kas turi pinigų, Erdvėj kazoką raito, O kas neturi jų, Parsus pirmėnės skaito.

Guvera

K